

АКТУАЛЬНЫЕ ТЕОРЕТИЧЕСКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ
ПРОБЛЕМЫ ИЗУЧЕНИЯ И ПРЕПОДАВАНИЯ
СЛАВЯНСКИХ ЯЗЫКОВ, ЛИТЕРАТУР И КУЛЬТУР

Международная научная конференция
Комиссии по преподаванию славянских языков и литератур
Международного комитета славистов

Сборник резюме

Редактор:
Проф. д.ф.н. Лиляна Байич

Белградский университет
Филологический факультет
Белград, 2017

АКТУЕЛНИ ТЕОРИЈСКО-МЕТОДОЛОШКИ ПРОБЛЕМИ
ПРОУЧАВАЊА И НАСТАВЕ СЛОВЕНСКИХ ЈЕЗИКА,
КЊИЖЕВНОСТИ И КУЛТУРА

Међународна научна конференција
Комисије за наставу словенских језика и књижевности
Међународног комитета слависта

Зборник резимеа

Уредник:
Проф. др Љиљана Бајић

Универзитет у Београду
Филолошки факултет
Београд, 2017

УЧЕНЫЙ СОВЕТ

проф. д.ф.н. Лиляна Маркович, филологический факультет Белградского университета
проф. д.ф.н. Лиляна Байич, филологический факультет Белградского университета
проф. д.ф.н. Божа Кракар-Вогел, философский факультет, г. Любляна
проф. д.ф.н. Галина Лесная, МГИМО, Москва
проф. д.ф.н. Александра Вранеш, филологический факультет Белградского университета
проф. д.ф.н. Ксения Кончаревич, филологический факультет Белградского университета
проф. д.ф.н. Велько Брборич, филологический факультет Белградского университета
доц. д.ф.н. Наталья Берницкая, Парижский университет Сорбонна
доц. д.ф.н. Марек Пиенёнжек, Педагогический университет в Кракове

ОРГАНИЗАЦИОННЫЙ КОМИТЕТ

доц. д.ф.н. Елена Гинич, филологический факультет Белградского университета
доц. д.ф.н. Наташа Станкович-Шошо, филологический факультет
Белградского университета
доц. д.ф.н. Бобан Чурич, филологический факультет
Белградского университета
мср Мария Лапыгина, филологический факультет
Воронежского государственного университета
мср Никола Радосавлевич, филологический факультет Белградского университета

НАУЧНИ САВЕТ

проф. др Љиљана Марковић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
проф. др Љиљана Бајић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
prof. dr Voža Krakar Vogel, Filozofska fakulteta Ljubljana
проф. д-р Галина Лесная, МГИМО, Москва
проф. др Александра Вранеш, Филолошки факултет Универзитета у Београду
проф. др Ксенија Кончаревић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
проф. др Вељко Брборић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
doc. dr Natalia Bernitskaia, Université Paris Sorbonne
doc. dr Marek Pieniążek, Uniwersytet Pedagogiczny Kraków

ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР

доц. др Јелена Гинић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
доц. др Наташа Станковић Шошо, Филолошки факултет Универзитета у Београду
доц. др Бобан Ђурић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
мср Марија Лапыгина, филологический факультет
Воронежского государственного университета
мср Никола Радосављевић, Филолошки факултет Универзитета у Београду

Содержание

Ирина Абрамова (Россия) О ПРЕПОДАВАНИИ СЕРБСКОГО ЯЗЫКА В ИНСТИТУТЕ ФИЛОЛОГИИ И ЖУРНАЛИСТИКИ НИЖЕГОРОДСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА ИМ. Н. И. ЛОБАЧЕВСКОГО	13
Лиляна Байич (Сербия) ЛИТЕРАТУРНЫЙ ТЕКСТ И ПРЕПОДАВАНИЕ СЛАВЯНСКИХ ЯЗЫКОВ.....	16
Наталья Берницкая (Франция) ИСТОРИЯ ПРЕПОДАВАНИЯ СЛАВЯНСКИХ ЯЗЫКОВ ВО ФРАНЦИИ.....	19
Велько Брборич (Сербия) ОБЪЯСНЕНИЕ НЕЗНАКОМЫХ СЛОВ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ЛИТЕРАТУРНОГО ТЕКСТА	22
Божа Кракар Вогел (Словения) ИЗМЕНЕНИЯ В ПРЕПОДАВАНИИ ЛИТЕРАТУРЫ В СЛОВЕНСКИХ СРЕДНИХ ШКОЛАХ В ТЕЧЕНИЕ ПРЕДЫДУЩИХ ДЕСЯТИЛЕТИЙ.....	24
Александра Вранеш (Сербия) БИБЛИОТЕКИ В КОНТАКТНОЙ ЗОНЕ.....	28
Елена Гинич (Сербия) ФОНЕТИЧЕСКИЙ СТЕРЕОТИП И УЧЕБНИКИ РУССКОГО ЯЗЫКА В СЕРБИИ.....	30
Нина Говедар (Республика Сербская) НАРРАТОЛОГИЧЕСКИЙ ПОДХОД К РОМАНУ «ПРОКЛЯТЫЙ ДВОР» В УНИВЕРСИТЕТСКОМ ПРЕПОДАВАНИИ И ВОЗМОЖНОСТИ ИНТЕРПРЕТАЦИИ В СРЕДНЕЙ ШКОЛЕ.....	34
Мирьяна Костич Голубичич (Сербия) РАБОТА ПО СОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ ПРОИЗНОШЕНИЯ СТУДЕНТОВ БЕЛГРАДСКОЙ ПОЛОНИСТИКИ	36
Мина Джурич (Сербия) ВОЗМОЖНОСТИ СПРАВОЧНИКА ДЛЯ ИНТЕРНЕТА И ЛИТЕРАТУРЫ В ПРОЦЕССЕ ПРЕПОДАВАНИЯ.....	38
Милена Иванович (Сербия) ПРИНЦИПЫ ОРГАНИЗАЦИИ ГРАММАТИЧЕСКОГО МАТЕРИАЛА В ПРЕПОДАВАНИИ ГРАММАТИКИ УКРАИНСКОГО ЯЗЫКА НА НАЧАЛЬНОМ УРОВНЕ	43
Валентина Илич (Сербия) ЧИСЛИТЕЛЬНЫЕ В ОБУЧЕНИИ СЕРБСКОМУ ЯЗЫКУ: АКТУАЛЬНОЕ СОСТОЯНИЕ И ПРОБЛЕМЫ	46
Марина Янич (Сербия) ЗНАЧЕНИЕ ПРИМЕНЕНИЯ МУЗЫКИ В ОБУЧЕНИИ ГРАММАТИКЕ СЕРБСКОГО ЯЗЫКА	50

Ирина Абрамова (Русија) О ПРЕПОДАВАНИИ СЕРБСКОГ ЈАЗЫКА В ИНСТИТУТЕ ФИЛОЛОГИИ И ЖУРНАЛИСТИКИ НИЖЕГОРОДСКОГ ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА ИМ. Н. И. ЛОБАЧЕВСКОГ	13
Љиљана Бајић (Србија) КЊИЖЕВНИ ТЕКСТ И НАСТАВА СЛОВЕНСКИХ ЈЕЗИКА	15
Natalia Bernitskaïa (France) L'HISTOIRE DE L'ENSEIGNEMENT DES LANGUES SLAVES EN FRANCE	19
Вељко Брборић (Србија) ОБАШЊЕЊЕ НЕПОЗНАТИХ РЕЧИ ПРИ ОБРАДИ КЊИЖЕВНОГ ТЕКСТА	21
Вожа Krakar Vogel (Slovenija) SPREMEMBE SLOVENSKEGA SREDNJEŠOLSKEGA KNJIŽEVNEGA POUKA V ZADNJIH DESETLETJIH	23
Александра Вранеш (Србија) БИБЛИОТЕКЕ У КОНТАКТ ЗОНИ	27
Јелена Гинић (Србија) ФОНЕТСКИ СТЕРЕОТИП И УЏБЕНИЦИ РУСКОГ ЈЕЗИКА У СРБИЈИ	29
Нина Говедар (Република Српска) НАРАТОЛОШКИ ПРИСТУП РОМАНУ <i>ПРОКЛЕТА АВЛИЈА</i> У УНИВЕРЗИТЕТСКОЈ НАСТАВИ И МОГУЋНОСТИ ИНТЕРПРЕТАЦИЈЕ У СРЕДЊОШКОЛСКОЈ НАСТАВИ	33
Мирјана Костић Голубичић (Србија) РАД НА УСАВРШАВАЊУ ИЗГОВОРА СТУДЕНАТА БЕОГРАДСКЕ ПОЛОНИСТИКЕ	35
Мина Ђурић (Србија) МОГУЋНОСТИ ПРИРУЧНИКА ЗА ИНТЕРНЕТ И КЊИЖЕВНОСТ У НАСТАВИ	37
Милена Ивановић (Србија) ПРИНЦИПИ ОРГАНИЗОВАЊА ГРАМАТИЧКОГ МАТЕРИЈАЛА У ПОЧЕТНОЈ НАСТАВИ ГРАМАТИКЕ УКРАЈИНСКОГ ЈЕЗИКА	41
Валентина Илић (Србија) БРОЈОВНЕ РЕЧИ У НАСТАВИ СРПСКОГ ЈЕЗИКА: АКТУЕЛНО СТАЊЕ И ПРОБЛЕМИ	45
Марина Јањић (Србија) ЗНАЧАЈ ПРИМЕНЕ МУЗИКЕ У НАСТАВИ ГРАМАТИКЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА	49

Ксения Кончаревич (Сербия) О ТЕОЛИНГВИСТИЧЕСКОЙ ПАРАДИГМЕ ИЗУЧЕНИЯ И ПРЕПОДАВАНИЯ СЛАВЯНСКИХ ЯЗЫКОВ В ФИЛОЛОГИЧЕСКОМ ВУЗЕ.....	52
Весна Крайишник, Никица Стрижак (Сербия) СЕРБСКИЙ КАК ИНОСТРАННЫЙ И СЕРБСКИЙ КАК НЕРОДНОЙ ЯЗЫК: СХОДСТВА И РАЗЛИЧИЯ.....	54
Галина Лесная (Россия) СОДЕРЖАНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ ИЗУЧЕНИЯ СЛАВЯНСКИХ ЯЗЫКОВ КАК ИНОСТРАННЫХ (В РОДСТВЕННОЙ И БЛИЗКОРОДСТВЕННОЙ АУДИТОРИИ).....	59
Зона Мркаль (Сербия) ТИПЫ ХАРАКТЕРИЗАЦИИ ЭПИЧЕСКИХ ГЕРОЕВ В СТАРШИХ КЛАССАХ ОСНОВНЫХ (ВОСЬМИЛЕТНИХ) ШКОЛ.....	62
Милка Николич (Сербия) МОДЕЛИ ПЕРЕДАЧИ ЧУЖОЙ РЕЧИ В ПРЕПОДАВАНИИ СЕРБСКОГО ЯЗЫКА КАК ИНОСТРАННОГО.....	64
Зорана Опачич (Сербия) ИДЕНТИФИКАЦИЯ И ЕЁ ОГРАНИЧЕНИЯ В ТОЛКОВАНИИ ЛИТЕРАТУРНОГО ТЕКСТА (ПУТЬ ОТ ПОДРАЗУМЕВАЕМОГО К КРИТИЧЕСКОМУ ЧИТАТЕЛЮ).....	68
Еленка Пандуревич (Республика Сербская) МЕТОДИЧЕСКИЙ ПОДХОД К ИНТЕРПРЕТАЦИИ РИТУАЛЬНЫХ И МИФОЛОГИЧЕСКИХ СТРУКТУР В ХУДОЖЕСТВЕННОМ ТЕКСТЕ.....	72
Марек Пиенёнжек (Польша) ЯЗЫКОВАЯ ПОЛИТИКА КАК КУЛЬТУРНАЯ ПЕРФОРМАТИВНОСТЬ.....	76
Оливера Радулович (Сербия) БИБЛИЯ НА УРОКАХ СЕРБСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ.....	80
Александра Секулич (Сербия) РЕАЛИЗМ В ИЗЛОЖЕНИИ ДЛЯ ДЕТЕЙ: ПОСТМОДЕРНИСТСКОЕ И РЕАЛЬНОЕ В «ОСАДЕ ЦЕРКВИ СВЯТОГО СПАСА» ГОРАНА ПЕТРОВИЧА.....	82
Драгана Велькович Станкович (Сербия) ЧЕЛОВЕК В ВЕЛИКОМ КРУГЕ БЫТИЯ – КОГНИТИВНЫЙ ПОДХОД В РАБОТЕ ЛИНГВИСТИЧЕСКОЙ СЕКЦИИ.....	86
Наташа Станкович Шошо (Сербия) МЕТОДИЧЕСКИЕ ВЗГЛЯДЫ НА ЮМОРИСТИЧЕСКУЮ ПРОЗУ БРАНИСЛАВА НУШИЧА.....	90
Биографии авторов.....	91

Ксенија Кончаревић (Србија) О ТЕОЛИНГВИСТИЧКОЈ ПАРАДИГМИ ПРОУЧАВАЊА И НАСТАВЕ СЛОВЕНСКИХ ЈЕЗИКА	51
Весна Крајишник, Никица Стрижак (Србија) СРПСКИ КАО СТРАНИ И СРПСКИ КАО НЕМАТЕРЊИ ЈЕЗИК – СЛИЧНОСТИ И РАЗЛИКЕ.....	53
Галина Лісна (Росія) ЗМІСТ І ПЕРСПЕКТИВИ ВИВЧЕННЯ СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ ЯК ІНОЗЕМНИХ (У СПОРІДНЕНІЙ ТА БЛИЗЬКОСПОРІДНЕНІЙ АУДИТОРІЇ)	57
Зона Мркаљ (Србија) ТИПОВИ КАРАКТЕРИЗАЦИЈЕ ЕПСКИХ ЈУНАКА У СТАРИЈИМ РАЗРЕДИМА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ.....	61
Милка Николић (Србија) МОДЕЛИ ПРЕНОШЕЊА ТУЂЕГ ГОВОРА У НАСТАВИ СРПСКОГ КАО СТРАНОГ ЈЕЗИКА.....	63
Зорана Опачић (Србија) ИДЕНТИФИКАЦИЈА И ЊЕНА ОГРАНИЧЕЊА У ТУМАЧЕЊУ КЊИЖЕВНОГ ТЕКСТА (ОД ПРЕТПОСТАВЉЕНОГ ДО КРИТИЧКОГ ЧИТАОЦА).....	67
Јеленка Пандуревић (Република Српска) МЕТОДИЧКИ ПРИСТУП ИНТЕРПРЕТАЦИЈИ ОБРЕДНИХ И МИТСКИХ СТРУКТУРАУ КЊИЖЕВНОМ ТЕКСТУ	71
Marek Pieniążek (Polska) ROLITYKA JĘZYKOWA JAKO PERFORMATYKA KULTUROWA	75
Оливера Радуловић (Србија) БИБЛИЈА У НАСТАВИ СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ.....	79
Александра Секулић (Србија) РЕАЛИЗАМ ПРОТУМАЧЕН ДЕЦИ: ПОСТМОДЕРНО И РЕАЛНО У ОПСАДИ ЦРКВЕ СВ. СПАСА ГОРАНА ПЕТРОВИЋА.....	81
Драгана Вељковић Станковић (Србија) ЧОВЕК У ВЕЛИКОМ КРУГУ ПОСТОЈАЊА – КОГНИТИВНИ ПРИСТУП У РАДУ ЛИНГВИСТИЧКЕ СЕКЦИЈЕ	85
Нагаша Станковић Шошо (Србија) МЕТОДИЧКА ГЛЕДИШТА НА ХУМОРИСТИЧКУ ПРОЗУ БРАНИСЛАВА НУШИЋА	89
Биографије аутора.....	91

РЕЗИМЕА

/

РЕЗЮМЕ

Ирина АБРАМОВА

Нижегородский государственный университет им. Н. И. Лобачевского
Нижний Новгород

**О ПРЕПОДАВАНИИ СЕРБСКОГО ЯЗЫКА
В ИНСТИТУТЕ ФИЛОЛОГИИ И ЖУРНАЛИСТИКИ
НИЖЕГОРОДСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО
УНИВЕРСИТЕТА ИМ. Н. И. ЛОБАЧЕВСКОГО**

Согласно принятому стандарту, современный славянский язык (в ННГУ – сербский, польский и чешский) начинается изучаться с третьего семестра. Продолжительность обучения – 1 год.

Как известно, русский и сербский языки – два языка, которые принадлежат одной и той же языковой семье, у них много общего, но и множество различий. Известный сербский русист Боголюб Станкович предложил рассматривать славянские языки не как иностранные по отношению друг к другу, а как инославянские. Языковая родственность в процессе обучения сербскому в русской среде, безусловно, должна учитываться в процессе преподавания.

Однако основное внимание на занятиях нами концентрируется не на языковом сходстве, а на системных различиях между нашими языками. В случае с русской аудиторией большая часть грамматических навыков уже сформирована на родном языке (падежи, вид глагола) и требуют только некоторой корректировки. Соответственно, поскольку можно провести параллели между, скажем, падежами русского и сербского языков, в практическом курсе сербского языка для русских отрабатываться должны в первую очередь те участки системы, которые в значительной степени различаются.

На сегодняшний день методическим стандартом обучения иностранным языкам, а славянские языки, естественно, относятся к таковым, безусловно, является коммуникативно-ориентированный

метод, который наиболее приближенно к реальным условиям моделирует процесс общения. Наша задача – оптимизировать учебный процесс и найти способы наиболее эффективного усвоения фактов языка для дальнейшего их использования в речевой практике. Для этого требуется создавать учебные пособия, где представлен материал, который должен обеспечить адекватное удовлетворение коммуникативных потребностей учащихся.

Ключевые слова: ННГУ им. Н.И. Лобачевского, Институт филологии и журналистики, сербский язык, инославянский, системные различия, грамматические навыки, коммуникативно-ориентированный метод.

Љиљана БАЈИЋ
Филолошки факултет
Београд

КЊИЖЕВНИ ТЕКСТ И НАСТАВА СЛОВЕНСКИХ ЈЕЗИКА

У раду се испитује статус књижевног текста у учењу и настави страног језика. Констатује се да су студије страног језика, књижевности и културе, иако имају исти или сличан теоријско-методолошки оквир, посебне у мери у којој су посебне области и појаве којима се оне баве. Када су у питању словенске студије, међу српским славистима углавном је прихваћено становиште по коме се разликују три вида изучавања словенских језика: као матерњих, инословенских и страних. У том смислу, истиче се потреба за развијањем посебне методике изучавања српског, руског и осталих словенских језика као инословенских. Али ова грана методике још се није конституисала као кохерентна и посебна у методолошком и теоријском смислу. Па ипак, може се закључити да су у овој области рада одређене методе, као што је метода конфронтационе анализе у настави словенских језика у инословенским срединама, већ заузеле значајно место у лингводидактици. Томе насупрот, метода компаративног проучавања књижевног текста у инословенском контексту још увек није предмет довољне пажње методичких стручњака. Ово је разлог што се у раду даје осврт на упоредно проучавање књижевних дела руских и српских писаца, која се узимају за пример. Методолошки основ упоредног тумачења има своје упориште у тематолошким, поетичким, књижевноисторијским и књижевнотеоријским чињеницама. Поредбено истраживање веза и прожимања, сличности, аналогија и утицаја између књижевних појава и текстова обавља се са циљем да се дела приближе једна другима или другим видовима уметности, културе и знања, те да се чињенице и текстови раздвојени језиком повежу и

кроз интертекстуални однос боље схвате њихови књижевни, жанровски, традицијски, религијски, етички и културолошки елементи.

Кључне речи: словенски језици, књижевност, књижевни текст, настава, поредбени поступак.

Лиљана БАЈИЧ
Филологически факултет
Белград

ЛИТЕРАТУРНИЙ ТЕКСТ И ПРЕПОДАВАНИЕ СЛАВЯНСКИХ ЯЗЫКОВ

В данном докладе исследуется положение литературного текста в изучении и преподавании иностранного языка. Определяется, что изучение иностранного языка, литературы и культуры, несмотря на тождественную или похожую теоретическую и методологическую рамку, является особенным в той мере, в какой изучаемые области и явления являются особенными. Когда речь идет об изучении славянских языков, сербские слависты в основном разделяют мнение, что существует три вида изучения славянских языков: изучение славянского языка, как родного, инославянского и иностранного. В связи с этим выделяется необходимость развивать особенную методику изучения сербского, русского и остальных славянских языков, как инославянских. Однако, данную отрасль методики все еще нельзя назвать когерентной и особенной в методологическом и теоретическом смысле. Все-таки, можно сделать вывод, что в этой области определенные методы, как метод конфронтационного анализа в преподавании славянских языков в инославянской среде, уже заняли важное место в лингводидактике. Наоборот, метод сравнительного анализа литературного текста в инославянском контексте пока не привлека-

ет особого внимания специалистов по методике. Поэтому, в данном докладе рассматривается сравнительный анализ литературных произведений русских и сербских писателей, которые служат примером. Методологическая основа сравнительного истолкования имеет опору в тематологических, поэтических, литературно-исторических и литературно-теоретических фактах. Сравнительное исследование связей и проникания, подобности, аналогий и влияния между литературными явлениями и текстами проводится с целью взаимного приближения или приближения к другим видам искусства, культуры и знания. Таким способом, факты и тексты разделенные языком связываются друг с другом и посредством интертекстуального отношения лучше понимаются их литературные, жанровые, традиционные, религиозные, этические и культурологические элементы.

Ключевые слова: славянские языки, литература, литературный текст, преподавание, сравнительный анализ.

Natalia BERNITSKAĀ
Université Sorbonne
Paris

**L'HISTOIRE DE L'ENSEIGNEMENT
DES LANGUES SLAVES EN FRANCE**

L'exposé est consacré à l'histoire de l'enseignement des langues slaves en France, à partir du XIXème siècle à nos jours. Il est intéressant de décrire cette histoire en abordant des questions de culture et d'histoire.

Mots clés: l'histoire, culture, langues slaves, France

Наталья БЕРНИЦКАЯ
Университет Сорбонна
Париж

**ИСТОРИЯ ПРЕПОДАВАНИЯ СЛАВЯНСКИХ ЯЗЫКОВ
ВО ФРАНЦИИ**

Реферат посвящён истории преподавания славянских языков во Франции, начиная с 19-го века и до наших дней. Большое внимание уделяется связи преподавания славянских языков с историческими и культурными аспектами.

Ключевые слова: история, культура, славянские языки, Франция

Вељко БРБОРИЋ
Филолошки факултет
Београд

ОБЈАШЊЕЊЕ НЕПОЗНАТИХ РЕЧИ ПРИ ОБРАДИ КЊИЖЕВНОГ ТЕКСТА

У раду ће бити речи о објашњењу непознатих речи у изучавању књижевних текстова у настави. Наиме, у методичкој литератури се као једна од методичких радњи у настави књижевности редовно наводи и објашњење непознатих речи у књижевном тексту. Тако је и у *Методички наставе српског језика и књижевности* Милије Николића овој методичкој радњи, с правом, посвећена посебна пажња. Није спорно да текстови који се обрађују на наставним часовима (основна и средња школа), без обзира на то да ли се читају у школи (на наставном часу) или изван школе, садрже речи које су ученицима непознате, мало познате и неразумљиве. Свако непознавање и неразумевање неке речи или њено несхватање, делимично или потпуно, отежава пријем књижевног текста. Ово је данас веома актуелан проблем, посебно ако се често говори о „кризи читања” и о скромном лексичком фонду наших ученика (активном и пасивном). Покушаћемо да, консултујући релевантну литературу, објаснимо шта је овде задатак ученика, а шта је задатак наставника на наставним часовима. Консултоваћемо и неке читанке и видети како се у њима приступа овом методичком проблему и да ли су потенцијалне непознате речи објашњене на ваљан начин. Посебно ће бити речи о коришћењу одговарајућих речника српског језика и богаћењу лексичког фонда ученика.

Кључне речи: књижевни текст, непознате речи, методички поступци, активни лексички фонд, пасивни лексички фонд, богаћење лексичког фонда ученика.

Велько БРБОРИЧ
Филологический факультет
Белград

ОБЪЯСНЕНИЕ НЕЗНАКОМЫХ СЛОВ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ЛИТЕРАТУРНОГО ТЕКСТА

В работе пойдет речь об объяснении незнакомых слов при изучении литературных текстов в рамках образовательного процесса. В частности, в методической литературе объяснение незнакомых слов в литературном тексте выделяется как отдельный методический прием. В книге М. Николича «Методика преподавания сербского языка и литературы» данному приему оправданно посвящено особое внимание. Не подлежит сомнению тот факт, что все тексты, рассматриваемые в восьмилетней и средней школе в рамках уроков (будь то на самом уроке или вне школы) содержат слова, которые учащимся будут неизвестны, малоизвестны или непонятны. Незнание, непонимание слова (частичное либо полное) всегда осложняет рецепцию литературного текста. Данная проблема очень актуальна на сегодняшний день – особенно в контексте часто упоминаемого «кризиса чтения» и скромного словарного запаса наших учащихся (как активного, так и пассивного). Мы попытаемся, ссылаясь на релевантную литературу, разъяснить, каковы в данной ситуации задачи учеников и учителей. Мы также обратимся к отдельным хрестоматиям и рассмотрим то, каким образом в них решается данная методическая проблема. Мы проанализируем, выбран ли адекватный способ объяснения потенциально незнакомых слов в данном издании. Особое внимание мы обратим на использование соответствующих словарей сербского языка и расширение словарного запаса учащихся.

Ключевые слова: литературный текст, незнакомые слова, методические приемы, активный словарный запас, пассивный словарный запас, расширение словарного запаса учащихся.

Boža KRAKAR VOGEL

Filozofska fakulteta

Ljubljana

SPREMEMBE SLOVENSKEGA SREDNJEŠOLSKEGA KNJIŽEVNEGA POUKA V ZADNJIH DESETLETJIH

V referatu bom prikazala, kako so v zadnjih desetletjih, od usmerjenega izobraževanja naprej, potekale spremembe književnega pouka v slovenskih srednjih šolah.

80. leta so bila čas živahnih polemik, na eni strani kritičnih do pretiranega literarno zgodovinskega pozitivizma in na drugi do pretirane ideologizacije v smer socialističnega patriotizma v času usmerjenega izobraževanja. A vsi ti javni nastopi so se poenotili v zahtevi za več bralnega pouka in manj kontekstne faktografije.

90. leta so bila priložnost, da se te zahteve vpeljejo v prakso. Prva možnost je bila eksterna matura, prvič izvedena l. 1995. Glavna oblika preverjanja pri materinščini je postal samostojen dijakov esej o prebranih literarnih besedilih, kar je vplivalo na premik pouka k branju in interpretaciji. Pouk književnosti s temeljnim ciljem dejavne komunikacije med bralcem in literaturo je nato bil formalno legaliziran v prvi celostni šolski reformi v samostojni državi, v ti. kurikularni prenovi, l. 1998.

Raziskave, praksa, strokovni premiki v pedagoških in literarnih vedah so l. 2008 spodbudili novo mini reformo, posodobitev učnih načrtov. Pokazalo se je namreč šibko splošno znanje dijakov in literarna razgledanost, kar ovira razvoj ključnih kompetenc. Zato je srednješolski pouk namesto večinskega branja in interpretacije besedil poslej določen delež namenil spet tudi literarno(zgodovinskemu) kontekstu in sistematičnemu znanju dijakov. Književni pouk za srednje šole se je tako oddaljil od prevlade komunikacijske paradigme in se utemeljil na načelih sistemske literarne didaktike – na kratko: na spoznavanju literarnega sistema, ki vključuje branje z interpretacijo kakor tudi kontekst – poznavanje avtorja, dobe,

načinov posredovanja in uveljavljanja literature. Tako širše poznavanje je tudi prispevek h kulturni zavesti, širšim socialnim in personalnim kompetencam idr. In je primerljivo z načeli, ki jih za sodoben književni pouk oblikuje Evropski literarni okvir iz l. 2012.

Ne uvedba komunikacijskega pouka ne modifikacije v smer sistemske didaktike pa niso povečale navdušenja srednješolcev nad literaturo. Ta je čedalje bolj na obrobju njihovega zanimanja. Posebno ob prostem času, medtem ko ji pri pouku dokaj radi sledijo. Zato leži velika odgovornost neposredno na učitelju, na njegovi kompetentnosti in zavzetosti za delo.

Ključne besede: književni pouk, komunikacijski model, sistemska literarna didaktika, Evropski literarni okvir.

Божа КРАКАР ВОГЕЛ
Философский факультет
Любляна

ИЗМЕНЕНИЯ В ПРЕПОДАВАНИИ ЛИТЕРАТУРЫ В СЛОВЕНСКИХ СРЕДНИХ ШКОЛАХ В ТЕЧЕНИЕ ПРЕДЫДУЩИХ ДЕСЯТИЛЕТИЙ

В работе будет представлено, какие изменения произошли в преподавании литературы в словенских средних школах, начиная с реформы образования восьмидесятых годов.

Восьмидесятые годы – это время оживленных споров, с одной стороны, критических по отношению к излишнему литературно-историческому позитивизму, а с другой – к излишней идеологизации в направлении социалистического патриотизма в период реформы образования. Однако все эти публичные выступления объединились в требование увеличить количество уроков по чтению за счет контекстной фактографии.

В девяностые годы появилась возможность реализовать эти требования на практике. Первой возможностью была аттестация

среднего образования, впервые реализованная в 1995 г. Основной формой проверки по литературе стали эссе по прочитанным литературным текстам, самостоятельно написанные учащимися, что способствовало сдвигу к чтению и интерпретации в процессе обучения литературе.

Преподавание литературы, главной целью которого стала активная коммуникация между читателем и произведениями литературы, была формально легализована в рамках первой полной реформы образования, так называемой куррикулярной реформы, произошедшей в самостоятельном государстве в 1998 г.

Исследования, практика, профессиональные достижения в педагогике и литературоведении в 2008 г. способствовали новой микро-реформе. Учебные планы стали более современными.

Общие знания учащихся, в том числе знания по литературе, оказались недостаточными для развития ключевых компетенций. Поэтому в среднем образовании произошли изменения: вместо простого чтения и интерпретации текстов больше времени было отведено литературно-историческому контексту и систематизации знаний. Таким образом, преподавание литературы в средних школах удалилось от простого одоления коммуникационных парадигм и обосновалось на началах системной литературной дидактики, а именно на ознакомлении с литературной системой, включающей чтение с интерпретацией, а также контекст – знакомство с автором, эпохой, способах посредничества и реализации литературы. Более широкое ознакомление способствует развитию сознания о культуре, социальных и персональных компетенций и пр.

Такие принципы можно сравнить с принципами современного образования, сформировавшимися в европейских рамках в 2012 г. Но ни внедрение коммуникативного преподавания литературы, ни изменения в направлении системной дидактики не сумели способствовать повышению интереса учащихся к литературе. Она остается за пределами их интереса, особенно в свободное время, в то время как на уроках интерес наблюдается. Поэтому особая ответственность возлагается на преподавателей, на их компетентность и преданность работе.

Ключевые слова: преподавание литературы, коммуникативная модель, системная литературная дидактика, европейские литературные рамки.

Александра ВРАНЕШ
Филолошки факултет
Београд

БИБЛИОТЕКЕ У КОНТАКТ ЗОНИ

Реализација транскултуралних концепата у различитим научним дисциплинама чини и библиотекарство интегралном теоријском и емпиријском науком. Теорија контакт зоне, која се развија деведесетих година 20. века, артикулише и раније присутне, а сада наглашене, чињенице да је библиотека простор у коме се бришу, односно међусобно упознају и прожимају социјалне, националне, родне, културолошке различитости, које могу бити препрека успешном развијању образовног система.

Кључне речи: библиотеке, теорија контакт зоне, интегрално библиотекарство.

Александра ВРАНЕШ
Филологический факультет
Белград

БИБЛИОТЕКИ В КОНТАКТНОЙ ЗОНЕ

Реализация транскультурных концепций в различных научных дисциплинах делает библиотечное дело интегральной теоретической и эмпирической наукой. Теория «контактных зон», развивающаяся в девяностые годы XX века определяет и ранее присутствующие, а ныне подчеркнутые факты, что библиотека является местом, где удаляются, т.е. узнаваются и переплетаются социальные, национальные, гендерные, культурологические различия, которые могут быть препятствием для успешного развития системы образования.

Ключевые слова: библиотеки, теория «контактных зон», интегрированное библиотечное дело.

Јелена ГИНИЋ
Филолошки факултет
Београд

ФОНЕТСКИ СТЕРЕОТИП И УЏБЕНИЦИ РУСКОГ ЈЕЗИКА У СРБИЈИ

Корпус за ексцерпирање грађе (фонетског материјала) за наше истраживање били су актуелни уџбеници руског језика за основну школу за други страни језик (уџбенички комплет *Ордиџа*), основношколски уџбеници за први страни језик (уџбенички комплет *Родничок*) и уџбеници за средњу школу (уџбенички комплет *Руски језик*). У корпус су ушли и уџбеници за основну школу 60-их и 70-их година XX века у коауторству Петра Митропана. Они су нам послужили за повлачење паралела са савременим уџбеницима у вези с квантитетом, квалитетом и учесталашћу фонетског материјала. Из уџбеничких комплета ексцерпирани смо комплетан фонетски материјал који се тиче фонетских објашњења и фонетских вежби, подвргнувши га квантитативној, квалитативној и фреквенцијској анализи. Задатак квантитативне анализе био је да покаже удео фонетског материјала у целокупном уџбеничком материјалу, при чему смо правили разлику између сегментног и супрасегментног материјала; задатак квалитативне анализе био је да покаже квалитет самих описа и квалитет вежби које се односе на фонетски материјал, док је задатак фреквенцијске анализе био да нам укаже на то који фонетски материјал доминира конкретним уџбеничким комплетом. Узевши у обзир доминантни сегментни и супрасегментни материјал анализираних уџбеничких комплета обе генерације, дошли смо до закључка да централно место припада гласовима [ч'], [ј], [ш':], [ж], [ш], [ц], [л] и [ы], које називамо **фонетским стереотипом**. Сматрамо да поменути гласови, иако важни за усвајање, не завређују по квантитету

и учесталости у уџбеницима место које им припада. Пошто су, традиционално, доминирали у старијим уџбеницима, а новији су продужавали искуство старијих, десило се да исти фонетски материјал доминира и генерацијом новијих уџбеника. Тематизацију датих гласова у овој мери сматрамо стереотипном: у оба језика имамо сличне гласове и пажњу треба указивати само на разлике у квалитету. Савремени уџбеници морали би, бар у погледу фреквенције, тематизовати доминантно следећи фонетски материјал: опозиције тврд/мек сугласнички глас, за којима треба да следе акцентовани и редуковани вокалски гласови, ИК-3 и специфична сегментација, пошто их артикулациона база српског језика не познаје и оне представљају огромну тешкоћу за изворне говорнике српског језика.

Кључне речи: фонетски материјал, уџбеници руског језика у Србији, артикулациона база, фонетски стереотип.

Елена ГИНИЧ
Филологически факултет
Белград

ФОНЕТИЧЕСКИЙ СТЕРЕОТИП И УЧЕБНИКИ РУССКОГО ЯЗЫКА В СЕРБИИ

Фонетический материал для нашего исследования извлечен из актуальных учебников русского языка в восьмилетних школах Сербии: из комплекта учебников *Орбита*, русский язык – второй иностранный язык; из комплекта учебников по русскому языку *Родничок* (первый иностранный язык) и из комплекта для средних школ и гимназий – *Русски језик*. Фонетический материал был извлечен и из учебников «старшего поколения» – учебников 60-х и 70-х годов XX века, соавтором которых был Петр Митропан. С ними мы сравнивали современные учебники по следующим параметрам: коли-

чество, качество и частотность фонетического материала. Из приведенных выше комплектов мы выписывали фонетический материал, касающийся фонетических объяснений и упражнений, подвергая его количественному, качественному и частотному анализу. Задача количественного анализа – показать долю фонетического материала в совокупном материале учебника, причём мы разграничили сегментный и суперсегментный фонетический материал; задача качественного анализа – показать качество фонетических объяснений и упражнений, касающихся фонетики; задача частотного анализа – указать на то, какой именно фонетический материал доминирует в конкретном комплекте учебников.

Имея в виду доминирующий сегментный и суперсегментный материал данных комплектов учебников, мы пришли к выводу, что центральное место отдается звукам [ч’], [j], [ш’:], [ж], [ш], [ц], [л] и [ы], которые мы назвали **фонетическим стереотипом**. Мы считаем, что хотя и важно овладеть данными звуками, они по количеству и частотности не должны занимать центральное место. Они традиционно занимали центральное место в учебниках старшего поколения; учебники нового поколения, продолжая опыт предыдущих учебников, снова отводят им слишком значительное место. И в русском и в сербском языках присутствует большинство приведенных звуков, различие заключается лишь в качестве. Нужно, конечно, обращать на это внимание учеников. Современные учебники должны уделить особое внимание количеству и частоте употребления следующего фонетического материала: оппозиции твердый/мягкий согласный, ударный/редуцированный гласный, ИК-3 и типичному синтагматическому членению в высказываниях русского языка. Приведенные особенности русской артикуляционной базы очень трудно усваиваются носителями сербского языка, ибо в сербском языке они отсутствуют.

Ключевые слова: фонетический материал, учебники русского языка в Сербии, артикуляционная база, фонетический стереотип.

Нина ГОВЕДАР
Филолошки факултет
Бања Лука

НАРАТОЛОШКИ ПРИСТУП РОМАНУ *ПРОКЛЕТА АВЛИЈА* У УНИВЕРЗИТЕТСКОЈ НАСТАВИ И МОГУЋНОСТИ ИНТЕРПРЕТАЦИЈЕ У СРЕДЊОШКОЛСКОЈ НАСТАВИ

У овом раду ћемо се бавити могућностима тумачења романа *Проклећа авлија* са аспекта когнитивне наратологије, те разматрањем различитих аспеката које такав приступ омогућава при интерпретацији дјела у универзитетској настави. Своје интересовање усмјеравамо на могућности рада са студентима студијских програма за српски језик и књижевност наставничког смијера. Циљ нам је да сагледамо што више могућности за што квалитетнију интерпретацију наведеног књижевног дјела у универзитетској настави. Такође, у раду ћемо се посебно осврнути на могућности методичке интерпретације романа *Проклета авлија* у средњошколској настави, а на основу датог наратолошког тумачења.

Кључне ријечи: *Проклећа авлија*, когнитивна наратологија, могућности тумачења, универзитетска настава, средњошколска настава, интерпретација књижевног дјела.

Нина ГОВЕДАР
Филологический факультет
Баня-Лука

**НАРРАТОЛОГИЧЕСКИЙ ПОДХОД К РОМАНУ
«ПРОКЛЯТЫЙ ДВОР» В УНИВЕРСИТЕТСКОМ
ПРЕПОДАВАНИИ И ВОЗМОЖНОСТИ
ИНТЕРПРЕТАЦИИ В СРЕДНЕЙ ШКОЛЕ**

В данной работе будем заниматься возможностями интерпретирования романа «Проклятый двор» с точки зрения когнитивной нарратологии, а также рассмотрим различные возможности, которые данный подход позволяет осуществить в интерпретации произведений в университетском преподавании. Наш интерес сосредоточен на возможностях работы со студентами учебных программ сербского языка и литературы, преподавательского направления. Наша цель состоит в том, чтобы рассмотреть как можно больше вариантов для наилучшей интерпретации указанного литературного произведения в университетском преподавании. Кроме того, в работе будут конкретно рассмотрены методологические возможности интерпретации романа «Проклятый двор» в преподавании в средней школе, основанные на данной нарратологической интерпретации.

Ключевые слова: «Проклятый двор», когнитивная нарратология, возможность интерпретации, университетское преподавание, преподавание в средней школе, интерпретация литературных произведений.

Мирјана КОСТИЋ ГОЛУБИЧИЋ

Филолошки факултет

Београд

**РАД НА УСАВРШАВАЊУ ИЗГОВОРА СТУДЕНАТА
БЕОГРАДСКЕ ПОЛОНИСТИКЕ**

Рад представља покушај презентовања метода које се примењују у настави пољског језика у циљу постизања што већег степена билингвалности када је реч о двама словенским језицима. Будући да по својој природи пољски језик спада у групу консонантских језика, проблеми на које се наилази приликом усвајања овог језика нису везани за изговор вокала, већ консонаната и њихове дистрибуције. Постоји мишљење да пољски језик, међу словенским језицима, има најтежи изговор. Због тога су неопходна добро промишљена вежбања како би се носилац српског језика привикао на сугласничке комбинације карактеристичне за пољски језик. У раду се истиче неопходност повезивања језичке теорије са практичним вежбама у циљу превазилажења компликованости изговора у почетним фазама изучавања пољског језика.

Кључне речи: изговор, правопис, самогласник, сугласник, сугласничка група, асимилација.

Мирьяна КОСТИЧ ГОЛУБИЧИЧ

Филологический факультет

Белград

РАБОТА ПО СОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ ПРОИЗНОШЕНИЯ СТУДЕНТОВ БЕЛГРАДСКОЙ ПОЛОНИСТИКИ

Работа является попыткой представления методов, используемых в преподавании польского языка, в целях достижения большей степени билингвизма, если речь идет о двух славянских языках. Поскольку по своей природе польский язык относится к типу языков, в которых доминируют согласные, проблемы, возникающие в процессе усвоения этого языка, связаны не с гласными, а с согласными и их распределением. По мнению многих лингвистов, польский язык является одним из самых сложных славянских языков, что касается произношения. Поэтому необходимы хорошо продуманные упражнения, чтобы носитель сербского языка мог привыкнуть к сочетаниям согласных, характерных для польского языка. В докладе указывается необходимость соединения лингвистической теории с практическими упражнениями для преодоления сложности произношения на ранних этапах изучения польского языка.

Ключевые слова: произношение, орфография, гласный, согласный, группа согласных, ассимиляция согласных.

Мина ЂУРИЋ
Филолошки факултет
Београд

МОГУЋНОСТИ ПРИРУЧНИКА ЗА ИНТЕРНЕТ И КЊИЖЕВНОСТ У НАСТАВИ

У реферату ће се приказати основе концепције изборног курса Интернет и књижевност у настави, који се као акредитован већ више година реализује у оквиру студијских програма Катедре за српску књижевност са јужнословенским књижевностима Филолошког факултета Универзитета у Београду. Уз представљање циљева курса, основних исхода у доменима припремања студената за извођење савремене наставе српског језика и књижевности у компаративном, интердисциплинарном и интермедијалном контексту са другим словенским и светским изучавањима језика, књижевности и културе, као и уз коментарисање резултата досадашњих увида проистеклих непосредно из наставне праксе, отвориће се разматрање о могућностима приручника за проучавање односа интернета и књижевности у настави. Свестраност, сложеност и разгранатост питања које се везама интернета и књижевности у настави пружају (активност реципијента, динамизовање читалачких стратегија, поетика хипертекста и хипермедијалности као основе промена дигиталне књижевности и др.) управо и подразумевају актуализовање концепта приручника савремене академске праксе. Тиме би се, са једне стране, могло допринети побољшаном увиду у хрестоматију теоријских и уметничких текстова који се назначеном темом баве, а, са друге, истаћи и како се поглед на грађу из историје словенских књижевности у оквиру светске може променити кроз ангажовања компаративних и интердисциплинарних приступа, које настава о књижевности на интернету и интернет-књижевности, као један од врло актуалних теоријско-

методолошких праваца дискусије о варијантама усавршавања наставе књижевности, и омогућава.

Кључне речи: књижевност, интернет, настава, корелација, дигитална поетика књижевности, приручник, електронска књига.

Мина ДЖУРИЧ
Филологически факултет
Белград

ВОЗМОЖНОСТИ СПРАВОЧНИКА ДЛЯ ИНТЕРНЕТА И ЛИТЕРАТУРЫ В ПРОЦЕССЕ ПРЕПОДАВАНИЯ

В реферате будут представлены основные концепции факультативного курса Интернет и литература в процессе преподавания, получившего аккредитацию и проводимого в течение нескольких лет в рамках программы обучения на кафедре сербской литературы с южнославянской литературой на филологическом факультете Белградского университета. Наряду с представлением целей курса, основных результатов в области подготовки студентов к современному подходу к преподаванию сербского языка и литературы в компаративном, междисциплинарном и межмедийном контексте с другими славянскими и мировыми методами изучения языка, литературы и культуры, а также с комментариями результатов предыдущих обзоров, проистекающих непосредственно из преподавательской практики, откроется рассмотрение возможностей справочника для изучения взаимодействия интернета и литературы в процессе преподавания. Именно разносторонность, сложность и разветвленность вопросов появляющихся при взаимодействии интернета и литературы (активность реципиента, повышение динамики читательских стратегий, поэтика гипертекста и гипермедийность, как основы изменений в циф-

ровой литературе и т.п.) подразумевают актуализацию концепции справочника современной академической практики. Таким образом, с одной стороны, был бы внесен вклад в более удобный обзор хрестоматии теоретических и художественных текстов, занимающихся упомянутой темой, а с другой стороны, было бы подчеркнуто – каким образом взгляд на материалы по истории славянской литературы в рамках мировой, может быть изменен посредством задействования компаративных и междисциплинарных подходов, которые предоставляет обучение по литературе в интернете и интернет-литературе, как одно из весьма актуальных теоретическо-методологических направлений дискуссии о вариантах совершенствования преподавания литературы.

Ключевые слова: литература, интернет, преподавание, взаимоотношение, цифровая поэтика литературы, справочник, электронная книга.

Милена ИВАНОВИЋ

Филолошки факултет

Београд

ПРИНЦИПИ ОРГАНИЗОВАЊА ГРАМАТИЧКОГ МАТЕРИЈАЛА У ПОЧЕТНОЈ НАСТАВИ ГРАМАТИКЕ УКРАЈИНСКОГ ЈЕЗИКА

Учење страног језика има неколико аспеката. Један од њих је граматика: познавање граматичких облика и њихових функција неопходно је како за добро разумевање усменог или писменог говора, тако и за правилну формулацију исказа. Питања приступа настави граматику украјинског језика као страног, поготово у инословенској средини, нису била предмет ширег интересовања методичара. Циљ нашег рада је да представимо једну од могућности методичке организације граматичког материјала у настави украјинског језика на почетном нивоу. Реч је о таквој организацији материјала која се базира на функционалном принципу који обједињује семасиолошки и ономасиолошки приступ. Такав приступ подразумева упознавање студената са граматичким формама и њиховим основним функцијама, када се полази од форме ка значењу, на првој етапи учења украјинског језика, док се на другој етапи усвојени облици понављају и утврђују полазећи од комплекса различитих значења (значења места и правца, времена, објекта, адресата итд.) ка падежним и предлошко-падежним облицима који учествују у њиховом изражавању, уз увођење других средстава (прилози, заменице). Други битан принцип организације граматичког материјала јесте и основно методолошко начело „од лакшег ка тежем”. Ово начело у конкретном случају подразумева одбацивање како традиционалног редоследа учења падежа (номинатив – генитив – датив – акузатив – инструментал – локатив – вокатив) тако и оног који је уобичајен у новијим методикама и уџбеницима (номинатив – локатив – акузатив – генитив – инструментал – датив – вокатив) у циљу поступног управљања формама које студенти треба да усвоје.

У таквом редоследу (номинатив – локатив – инструментал – датив – генитив – акузатив – вокатив) генитив је, на пример, премда облик са великим бројем најразличитијих функција, а с обзиром на већи избор наставака и сложенија правила њихове употребе, представљен тек после датива, облика са знатно мањим бројем функција. Акузатив је пак, иако један од централних падежа украјинског падежног система, иако релативно лак за усвајање за говорнике српског језика, обрађен тек након генитива јер се код већине именица његов облик подудара управо са генитивом или номинативом. Трећи принцип организације граматичког материјала можемо одредити као комуникативни. Настава граматике неодвојива је од учења лексике, а комуникативна оријентација наставе подразумева обраћање пажње студентата не само на облике, не само на њихово значење, већ и на употребу усвојених облика у комуникацији. Распоред граматичког материјала у том смислу мора пратити редослед увођења нове лексике и говорних тема које се обрађују у оквиру почетног курса савременог украјинског језика (номинатив: *Мене звати Тарас; Я студент; Ми студенти*, локатив: *Я живу в Белграді; Я навчаюся на філологічному факультеті*, инструментал: *Я розмовляю українською мовою; Я займаюся спортом; Я цікавлюсь сучасною українською музикою*, датив: *Мені подобаються українські художні фільми; Мені двадцять років* итд.).

Кључне речи: украјински језик, граматика, почетна настава, организација градива, функционални принцип, принцип „од лакшег ка тежем”, комуникативни принцип.

Милена ИВАНОВИЧ
Филологически факултет
Белград

ПРИНЦИПЫ ОРГАНИЗАЦИИ ГРАММАТИЧЕСКОГО МАТЕРИАЛА В ПРЕПОДАВАНИИ ГРАММАТИКИ УКРАИНСКОГО ЯЗЫКА НА НАЧАЛЬНОМ УРОВНЕ

Изучение иностранного языка имеет несколько аспектов. Одним из них является грамматика: знание грамматических форм и их функций необходимо как для лучшего понимания устной или письменной речи, так и для правильного составления высказываний. Вопросы о подходе к изучению грамматики украинского языка как иностранного, особенно в инославянской аудитории, не были предметом широкого интереса методистов. Цель нашей работы – представить одну из возможностей методической организации грамматического материала в преподавании украинского языка на начальном уровне. Речь идет о такой организации материала, которая основывается на функциональном принципе, объединяющем семасиологический и ономасиологический подходы. Такой подход предусматривает ознакомление студентов с грамматическими формами и их основными функциями, идя от формы к значению на первом этапе изучения украинского языка, в то время как на втором этапе усвоенные формы повторяются и устанавливаются, идя от комплекса различных значений (значения места и направления, времени, объекта, адресата и т.д.) к падежным и предложно-падежным формам, формулирующим их значение, с введением других средств (наречий, местоимений). Вторым важным принципом организации грамматического материала является основной методологический принцип «от более легкого к более трудному». Этот принцип в данном случае предусматривает как отступление от традиционного порядка изучения падежей

(именительный – родительный – дательный – винительный – творительный – предложный – звательный), так и порядка, принятого в новых методиках и учебниках (именительный – предложный – винительный – родительный – творительный – дательный – звательный) с целью постепенного использования форм, которые студенту необходимо усвоить. В таком порядке (именительный – предложный – творительный – дательный – родительный – винительный – звательный) родительный падеж, например, хотя и является формой, выполняющей множество различных функций, дается, учитывая большой выбор окончаний и сложные правила их употребления, только после дательного падежа, падежа со значительно меньшим количеством функций. Винительный, хотя и является центральным падежом в украинской системе падежей и сравнительно легким для восприятия носителями сербского языка, рассматривается после родительного падежа, поскольку в большинстве имен существительных его формы совпадают именно с родительным или именительным падежом. Третий принцип организации грамматического материала можно охарактеризовать как коммуникативный. Преподавание грамматики неотделимо от изучения лексики, а коммуникативная ориентация преподавания предполагает акцентирование внимания студента не только на формы и их значения, но и на употребление усвоенных форм в коммуникации. Распределение грамматического материала в этом смысле должно соответствовать порядку изучения новой лексики и разговорных тем, рассматриваемых в рамках начального курса современного украинского языка (именительный падеж: *Мене звали Тарас; Я студент; Ми студенти*, предложный падеж: *Я живу в Белграді; Я навчаюся на філологічному факультеті*, творительный падеж: *Я розмовляю українсько юмовою; Я займаюся спортом; Я цікавлюсь сучасною українською музикою*, дательный падеж: *Мені подобаються українські художні фільми; Мені двадцять років* и т.д.).

Ключевые слова: украинский язык, грамматика, начальный уровень, организация материала, функциональный принцип, принцип «от более легкого к более трудному», коммуникативный принцип.

Валентина ИЛИЋ
Филолошки факултет
Београд

БРОЈЕВНЕ РЕЧИ У НАСТАВИ СРПСКОГ ЈЕЗИКА: АКТУЕЛНО СТАЊЕ И ПРОБЛЕМИ

Предмет овог рада тиче се проблематике савремене наставе српског језика из области морфологије, тачније бројевних речи, које представљају чест камен спотицања не само нашим ученицима основношколског и средњошколског узраста већ и студентима, како у писменом изражавању, тако и у усменом дискурсу. Отуда се у овом раду покушало доћи до најслабијих карика у разумевању и познавању бројева, а затим се откривају и њихови различити могући узрочници. Структуру рада чине четири целине: 1. бројеви у актуелном наставном програму за основни и средњи циклус образовања, 2. обрада бројева у уџбеницима и приручницима за српски језик за основну и средњу школу, 3. истраживање засновано на испитивању ученичких знања у вези са бројевним речима и 4. закључак и могуће перспективе за решење проблема. Прва целина детаљно приказује званичне предвиђене теме које се тичу обраде бројева у основној школи – у петом разреду, и у средњој школи, у другом разреду гимназије, у оквиру системске наставе морфологије. Друга целина представља осврт на обраду бројева у уџбеничкој литератури за поменуте разреде: и за основну и за средњу школу приказују се по два уџбеника/приручника реномираних домаћих издавача. Трећи, и уједно најзначајнији сегмент представља обављено истраживање у двама гимназијама у Србији – у Београду и Смедереву. За ту прилику тестирано је стотину ученика, а њихови одговори се у овом поглављу детаљно анализирају и разматрају. Основни циљ нам је био да сагледамо сличности и разлике међу школама – једној у престоници, другој ван ње, као и да од-

говоримо на питања: колико добро ученици (пре)познају бројевне речи и њихове класификације, да ли праве грешке, и ако праве, у којој мери, да ли београдски и смедеревски ђаци греше на истим местима, или се међу њиховим грешкама не може повући никаква симетрија. Најзад, да ли су њихова знања приближно једнака или пак нека од школа у томе предњачи. Одговори на ова питања отварају нове проблемске хоризонте: да ли је ово градиво ваљано представљено у приручницима које ученици користе, шта ученицима може представљати проблем у усвајању овог садржаја, или, другим речима, постоји ли неки сегмент који се чини проблемском константом овог градива, како за ученике, тако и за наставнике. На самом крају дају се могућа објашњења добијених резултата и нуде могући начини за унапређење и боље резултате наставе морфологије у средњој школи.

Кључне речи: методика наставе српског језика, бројеви, наставни план и програм, уџбеници и приручници, истраживање, тест метода.

Валентина ИЛИЧ
Филологически факултет
Белград

ЧИСЛИТЕЛЬНЫЕ В ОБУЧЕНИИ СЕРБСКОМУ ЯЗЫКУ: АКТУАЛЬНОЕ СОСТОЯНИЕ И ПРОБЛЕМЫ

Предметом этой работы является вопрос современного обучения сербскому языку в области морфологии, точнее числительных, которые часто являются камнем преткновения не только для учеников восьмилетних и средних школ, но и для студентов, как в письменном, так и в устном дискурсах. Следовательно, целью этой работы стало разоблачение самых слабых звеньев в понимании и знании числительных, а затем их выявление и исследование их обуслов-

ленностей. Эта работа состоит из четырех частей: 1. числительные в актуальном учебном плане восьмилетних и средних школ, 2. вопрос обработки числительных в учебниках и учебных пособиях по сербскому языку в восьмилетних и средних школах, 3. исследование, основанное на опросе студентов в связи с их знаниями числительных и 4. заключение и возможные перспективы решения проблемы. Первая часть посвящена официальным планируемым темам, касающимся анализа числительных в восьмилетних школах – в пятых классах, в средних школах, во вторых классах высших школ на занятиях, посвященных морфологии. Вторая часть является обзором числительных в учебниках для ранее перечисленных категорий: были использованы по два учебника, издателей с репутацией, как для восьмилетних, так и для средних школ. Третья, в том числе и самая важная часть, содержит исследование, проведенное в двух средних школах в Сербии – в городах Белград и Смедерево. По этому случаю была опрошена сотня студентов, чьи ответы были тщательно проанализированы и рассмотрены. Основной целью было восприятие сходств и различий между школами – одной из столицы, другой из внутренности, а также ответы на вопросы: насколько хорошо ученики распознают числительные и их классификацию, делают ли они ошибки, и если да, то в какой мере, делают ли белградские и смедеревские ученики одни и те же ошибки, или их ошибки разные. Наконец, являются ли их знания сходными или, может быть, одна из школ лучше. Ответы на эти вопросы раскрывают новые проблемные горизонты: правильно ли представлен данный материал в учебных пособиях, какие проблемы могут появиться при изучении данного содержания учениками, т.е. есть ли некоторые сегменты этого материала, которые являются ее проблемной константой, как для учеников, так и для учителей. В заключении представлены возможные объяснения результатов. Предлагаются, также, возможные пути улучшения результатов на уроках морфологии сербского языка в средних школах.

Ключевые слова: методы по обучению сербскому языку, числительные, учебный план, учебники и учебные пособия, исследование, метод теста.

Марина ЈАЊИЋ
Филозофски факултет
Ниш

**ЗНАЧАЈ ПРИМЕНЕ МУЗИКЕ
У НАСТАВИ ГРАМАТИКЕ
СРПСКОГ ЈЕЗИКА**

Новији период развоја методичке мисли у области лингводидактике обележен је значајним занимањем за ефекте које изазива музика примењена у настави граматике. Ово је резултат претходних научних истраживања (Стивен Крешен, Хауард Гарднер, Смит Салседо, Сузан Медина...) којима је доказано благотворно дејство музике у наставним процесима интерпретације граматичких наставних јединица. Песме и композиције показале су боље запамћивање нових речи, текстова и дефиниција, али су деловале изузетно позитивно и на плану језичког стваралаштва на часовима говорне културе.

Кључне речи: музика, настава граматике, текст песама, корелација са музичком културом.

Марина ЯНИЧ
Философский факультет
Ниш

ЗНАЧЕНИЕ ПРИМЕНЕНИЯ МУЗЫКИ В ОБУЧЕНИИ ГРАММАТИКЕ СЕРБСКОГО ЯЗЫКА

Новеший период развития методической мысли в области лингводидактики отмечен большим интересом к эффектам, которые вызывает музыка, применяемая в обучении грамматике. Это является результатом научных исследований в прошлом (Стивен Крешен, Гауард Гарднер, Смит Салседо, Сузан Медина...), которыми доказано благоприятное воздействие музыки в учебных процессах при интерпретации грамматического материала. Через песни и композиции лучше запоминаются новые слова, тексты и определения. Кроме того, они оказали особенно положительное влияние на фоне лингвистической практики на уроках разговорной речи.

Ключевые слова: музыка, обучение грамматике, тексты песен, содействие с музыкальной культурой.

Ксенија КОНЧАРЕВИЋ

Филолошки факултет

Београд

О ТЕОЛИНГВИСТИЧКОЈ ПАРАДИГМИ ПРОУЧАВАЊА И НАСТАВЕ СЛОВЕНСКИХ ЈЕЗИКА

Овај рад представља покушај разматрања фундаменталних и апликативних аспеката проучавања и наставе словенских језика у духу приступа формираног на пресеку лингвистике и теологије – теолингвистичког приступа.

У раду се, на материјалу руског и српског језика, заснивају методолошки поступци монолингвалне и конфронтационе анализе лексичких и фразеолошких јединица руског и српског језика из перспективе теолингвистике, са узимањем у обзир интердисциплинарних, у првом реду теолошких и религиолошких чињеница и генерализација као неопходне компоненте њиховог компетентног проучавања и наставног презентирања. У оквирима сакралне лексике аутор анализира (а) категорије сакралног ономастикона (теоними, хагионими, хагиоантропоними, иконими, хеортоними, еклисионими, хагиотопоними) и (б) лексику сакралних реалија. Предмет истраживања јесу и јединице фразеологије које садрже конкретну, типичну, релевантну компоненту из сакралне сфере (лексему која означава појам из религијске сфере) и/или базирану на ситуацијама из ове сфере. Посебна пажња обраћа се на примену методологије теолингвистике на наставу руског и српског језика на филолошким студијама.

Кључне речи: теолингвистика, проучавање и настава словенских језика, филолошке студије, руски језик, српски језик, сакрална лексика, фразеологија са религијском компонентом.

Ксения КОНЧАРЕВИЧ
Филологический факультет
Белград

О ТЕОЛИНГВИСТИЧЕСКОЙ ПАРАДИГМЕ ИЗУЧЕНИЯ И ПРЕПОДАВАНИЯ СЛАВЯНСКИХ ЯЗЫКОВ В ФИЛОЛОГИЧЕСКОМ ВУЗЕ

Предлагаемая работа представляет попытку рассмотрения фундаментальных и прикладных аспектов исследования и преподавания славянских языков в русле подхода, возникшего на стыке лингвистики и теологии – теолингвистического подхода.

В работе, на материале русского и сербского языков, обосновываются методологические приемы монолингвального и сопоставительного анализа лексических и фразеологических единиц русского и сербского языка из перспективы теолингвистики, с привлечением междисциплинарных, преимущественно богословских и религиоведческих фактов и обобщений как необходимого компонента их компетентного изучения и учебной презентации. В рамках сакральной лексики автор анализирует (а) категории сакрального ономастикона, такие, как теонимы, агιονимы, агиоантропонимы, иконимы, зортонимы, экклесионимы, агиотопонимы и (б) лексику сакральных реалий. Предметом исследования являются также единицы фразеологии, содержащие конкретный, типичный, релевантный компонент, принадлежащий сакральной сфере (лексему, именующую конкретное понятие из сферы религии) и/ или базирующиеся на ситуациях из данной сферы. Особое внимание обращается на применение методологии теолингвистики в преподавании русского и сербского языков в филологическом вузе.

Ключевые слова: Теолингвистика, изучение и преподавание славянских языков, филологический профиль обучения, русский язык, сербский язык, сакральная лексика, фразеология с религиозным компонентом.

Весна КРАЈИШНИК, Никица СТРИЖАК

Филолошки факултет

Београд

СРПСКИ КАО СТРАНИ И СРПСКИ КАО НЕМАТЕРЊИ ЈЕЗИК – СЛИЧНОСТИ И РАЗЛИКЕ

Наставу Српског као нематерњег језика у Републици Србији похађају ученици различитих матерњих језика (у већој или мањој мери сродних српском, али и изразито структурно различитих у односу на српски језик), при чему неки живе у претежно хомогеним, а неки у језички мешовитим срединама. Предзнање с којим ови ученици полазе у школу, могућности у погледу нивоа, темпа и обима овладавања српским језиком током свих циклуса образовања, изразито су различити. Нереално је и контрапродуктивно очекивати да сви ученици достигну исти ниво владања српским језиком. Једна од неминовних последица таквог очекивања јесте демотивација и ученика и наставника, будући да се пред једне ученике постављају недостижни захтеви, док су други суочени са захтевима који су испод њихових могућности.

У ситуацији када ученици имају додир са српским језиком једино у учионици, јер живе у језички хомогеној средини, а њихов матерњи језик није сродан српском језику, наставу српског као нематерњег језика потребно је усагласити са одговарајућим методичким активностима које највише одговарају методици страног језика. У овом раду ћемо указати на могућности и начине усклађивања ова два методичка приступа, у складу са потребама Наставног плана и програма за обавезан школски предмет и лингвистичким и социјалним предиспозицијама ученика који у школама уче српски као нематерњи језик. С обзиром на то да методика српског као нематерњег језика није јединствена и зависи од многобројних лингвистичких и не-

лингвистичких чинилаца, у настави овог предмета потребно је, као што ће се показати, вешто ускладити концепте методика српског као матерњег и српског као страног језика.

Кључне речи: српски као страни језик, српски као нематерњи језик, методика наставе језика, хомогена и хетерогена средина.

Весна КРАЙИШНИК, Никица СТРИЖАК
Филологически факултет
Белград

СЕРБСКИЙ КАК ИНОСТРАННЫЙ И СЕРБСКИЙ КАК НЕРОДНОЙ ЯЗЫК: СХОДСТВА И РАЗЛИЧИЯ

Занятия сербского языка как неродного в Республике Сербия посещают ученики с разными родными языками (в большей или меньшей степени родных сербскому, но и чётко отличающихся структурно от сербского языка), причём некоторые из них живут в гомогенной, а некоторые в гетерогенной языковой среде. Предварительные знания, с которыми эти ученики приходят в школу, возможности с точки зрения их уровня, темпа и объема овладения сербским языком в течение всех циклов образования, очевидно, различаются. Нереально и непродуктивно ожидать, что все студенты будут владеть сербским языком на одном уровне. Одно из неотвратимых последствий такого ожидания – это демотивация ученика и преподавателя. Перед одними учениками ставятся недостижимые цели, в то время как другие сталкиваются с требованиями, которые ниже их возможностей.

В ситуации, когда студенты соприкасаются с сербским языком только в аудитории (потому что живут в гомогенной среде, а их родной язык не является родственным сербскому), преподавание

сербского как неродного языка должно быть согласовано с соответствующей методической деятельностью, которая в большей степени отвечает методике иностранного языка. В этой работе мы укажем на возможности и способы согласования этих двух методических подходов, в соответствии с потребностями учебного плана и программы обязательного школьного предмета, лингвистических и социальных предрасположенностей учащихся, которые в школах изучают сербский язык как неродной язык. Учитывая, что методика сербского языка как неродного не является единственной и зависит от многих языковых и неязыковых факторов, при преподавании этого предмета необходимо, как это будет продемонстрировано, искусно сочетать концепции методики сербского как родного языка и сербского языка как иностранного.

Ключевые слова: сербский язык как иностранный, сербский как неродной язык, методика преподавания языка, гомогенная и гетерогенная среда.

Галина ЛІСНА
МГІМО-Університет
Москва

ЗМІСТ І ПЕРСПЕКТИВИ ВИВЧЕННЯ СЛОВ`ЯНСЬКИХ МОВ ЯК ІНОЗЕМНИХ (У СПОРІДНЕНІЙ ТА БЛИЗЬКОСПОРІДНЕНІЙ АУДИТОРІЇ)

В останні роки класична філологічна освіта знаходиться під впливом докорінних змін, що відбуваються в системі освіти більшості країн світу і безпосередньо чи опосередковано пов'язані зі світовими інтеграційними та міграційними процесами й розвитком новітніх технологій. В нових реаліях процес вивчення студентами вишів слов'янських мов як іноземних також потребує оновлення методики викладання. Зокрема у Росії така освіта втрачає риси класичної славістики, бо викладання слов'янських мов часто поєднується із паралельним вивченням студентами англійської чи німецької мов як перших іноземних. З іншого боку – все більше студентів інших напрямків підготовки вивчають слов'янські мови як мови професійного спрямування. В умовах двоступеневої освіти також частими є ситуації навчання на магістерських програмах з лінгвістики випускників бакалавріату нефілологічних напрямків. Не торкаючись причин таких змін, що виходять за межі поставленої теми, слід зазначити, що всі ці обставини ведуть до скорочення часу, який виділяється на вивчення слов'янських мов, та такий перерозподіл педагогічного навантаження, коли вагоме місце у мовній підготовці студента займає його самостійна робота. Також суттєвим чинником, що впливає на характер мовної підготовки сучасного студента, є загальне зацікавлення молодого покоління новітніми технологіями та зменшення часу, що приділяється ним читанню художньої літератури, в тому числі й з боку майбутніх філологів. Нові виклики часу призвели до створення Мовних Рівнів Ради Європи, на які в умовах підключення до Болонського

процесу перейшли у більшості університетів Східної Європи, у тому числі й у Росії. Основний зміст цих рівнів, що скерований на поступове формування та розвиток навичок мовленнєвої комунікації, відіграв свою позитивну роль у розробці методики викладання іноземних мов. Однак у процесі розробки цих рівнів на матеріалі слов'янських мов стало очевидним, що уніфікаційні принципи процесу навчання зазвичай не враховують особливостей вивчення конкретних мов та індивідуальних запитів аудиторії. Славістика як галузь філологічної освіти не у всьому змогла до них пристосуватися. Не заперечуючи основні принципи Мовних Рівнів РЄ, видається суттєвим говорити про подальшу розробку методики викладання слов'янських мов як іноземних у спорідненій чи близькоспорідненій аудиторії з урахуванням тих чинників процесу навчання, які здатні зробити його максимально результативним.

Основні принципи викладання слов'янських мов як іноземних не тільки філологам, а й іншим гуманітаріям, потребують ґрунтовного перегляду, який зміг би врахувати кінцевий рівень знань студентів і сферу їхньої майбутньої діяльності. Такі способи подання граматики, подолання міжмовної інтерференції і вивчення міжмовної омонімії, що поєднуються із ретельним підбором лексичного матеріалу, який працює на фахову підготовку студентів, здатні інтенсифікувати сам процес вивчення мови й швидко та ефективно підготувати студентів до майбутньої професії.

Ключові слова: слов'янські мови як іноземні, методика викладання слов'янських мов студентам-гуманітаріям.

Галина ЛЕСНАЯ

Московский государственный институт
международных отношений: МГИМО-Университет
Москва

СОДЕРЖАНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ ИЗУЧЕНИЯ СЛАВЯНСКИХ ЯЗЫКОВ КАК ИНОСТРАННЫХ (В РОДСТВЕННОЙ И БЛИЗКОРОДСТВЕННОЙ АУДИТОРИИ)

В последние годы классическое филологическое образование находится под влиянием коренных изменений, которые происходят в системе образования большинства стран мира и непосредственно или опосредованно связаны с мировыми интеграционными и миграционными процессами и развитием новейших технологий. В новых реалиях процесс изучения студентами университетов славянских языков как иностранных также нуждается в обновлении методики преподавания. В частности, в России такое образование утрачивает черты классической славистики, поскольку преподавание славянских языков часто сочетается с параллельным изучением студентами английского или немецкого языка как первого иностранного. С другой стороны, все больше учащихся других направлений подготовки изучают славянские языки в качестве языка профессии. В условиях двухуровневого образования также частыми являются ситуации обучения на магистерских лингвистических программах выпускников бакалавриата нефилологических направлений. Не касаясь причин таких изменений, которые выходят за пределы поставленной темы, нужно отметить, что все эти обстоятельства ведут к сокращению времени, выделенному на изучение славянских языков, и перераспределению педагогической нагрузки в сторону увеличения часов самостоятельной работы студента. Существенными факторами, влияющими на характер языковой подготовки современного студента,

являются интерес молодого поколения к новейшим технологиям, а также уменьшение времени, уделяемого студентами чтению художественной литературы, включая и будущих филологов. Новые вызовы времени привели к созданию языковых уровней Совета Европы, на которые в рамках присоединения к Болонскому процессу перешло большинство университетов Восточной Европы и России. Основное содержание этих уровней, направленное на постепенное формирование и развитие навыков речевой коммуникации, сыграло свою положительную роль в разработке методики преподавания иностранных языков. Однако в процессе разработки этих уровней на материале славянских языков стало очевидно, что принципы унификации процесса обучения, как правило, не учитывают особенностей изучения конкретных языков и индивидуальные запросы аудитории. Славистика как область филологических знаний не смогла приспособиться к этому в полной мере. Не отказываясь от основных принципов языковых уровней СЕ, представляется существенным говорить о дальнейшей разработке методики преподавания славянских языков как иностранных в родственной и близкородственной аудитории с учетом тех факторов процесса обучения, которые способны сделать его максимально результативным.

Основные принципы преподавания славянских языков как иностранных не только филологам, но и другим специалистам гуманитарных направлений, нуждаются в основательном пересмотре, учитывающем конечный уровень знаний студентов и сферу их будущей деятельности. Такие способы подачи грамматики, способы преодоления межъязыковой интерференции и изучения межъязыковой омонимии, которые сочетаются с тщательным подбором лексического материала, работающего на профессиональную подготовку студентов, способны интенсифицировать процесс изучения языка и быстро и эффективно подготовить студентов к будущей профессии.

Ключевые слова: славянские языки как иностранные, методика преподавания славянских языков студентам-гуманитариям.

Зона МРКАЉ
Филолошки факултет
Београд

ТИПОВИ КАРАКТЕРИЗАЦИЈЕ ЕПСКИХ ЈУНАКА У СТАРИЈИМ РАЗРЕДИМА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

У раду се наводе и образлажу, увидом у примере из одабраних текстова народне и ауторске књижевности који се обрађују у старијим разредима основне школе, различити типови карактеризације епских јунака. Разматра се способност ученика узраста од 11 до 15 година да уоче начине на које писци врше карактеризацију ликова. Анализирају се различити начини поимања карактеризације у народној епци и ауторској прози. Образлаже се како облици казивања (форме приповедања), као један од кључних интерпретативних чинилаца, обликују карактере у приповеци или роману. Указује се на појмове психолошке, језичке, социјалне и етичке карактеризације и њихов удео у откривању идејног слоја текста.

Правилно тумачење карактеризације доводи се у везу и са драматизовањем прозног текста. Проблематизује се однос појмова: лик – јунак – тип – карактер – карактеризација, у сврху адекватног разумевања ових књижевних термина у настави и њиховог коришћења приликом тумачења књижевноуметничког текста.

Кључне речи: типови карактеризације, карактер, тип, лик, епски јунак, народна епика, ауторска проза, старији разреди, основна школа.

Зона МРКАЛЬ
Филологический факультет
Белград

ТИПЫ ХАРАКТЕРИЗАЦИИ ЭПИЧЕСКИХ ГЕРОЕВ В СТАРШИХ КЛАССАХ ОСНОВНЫХ (ВОСЬМИЛЕТНИХ) ШКОЛ

В работе приводятся и обосновываются различные типы характеристик эпических героев на примерах из отобранных текстов народной и авторской литературы, которые изучаются в старших классах основной школы. Рассматриваются способности учеников 11–15 лет выявить, каким способом писатель характеризует героев. Анализируются различные способы восприятия характеристик в народной эпической и авторской прозе. Обосновывается, каким способом формы высказывания (повествовательные формы), как один из ключевых интерпретационных способов, формируют характер в повестях и романах. Обращается внимание на понятия психологической, языковой, социальной и этической характеристики и их роль в вывлении смысла идейного слоя текста.

Правильная трактовка характеристики связывается с драматизацией прозаического текста. Рассматривается отношение понятий: образ – герой – тип – характер – характеристика в целях правильного понимания этих литературных терминов в обучении и их использовании при трактовке литературного произведения.

Ключевые слова: типы характеристики, характер, образ, эпический герой, народный эпос, авторская проза, старшие классы, основная школа.

Милка НИКОЛИЋ

Филолошко-уметнички факултет

Крагујевац

МОДЕЛИ ПРЕНОШЕЊА ТУЂЕГ ГОВОРА У НАСТАВИ СРПСКОГ КАО СТРАНОГ ЈЕЗИКА

Предмет разматрања јесу модели *директної* и *индиректної* преношења туђег говора, тј. *синтаксичке конструкције* којима се исказују *ишуће речи* у српском језику. Циљ је да се ове синтаксичке конструкције опишу и објасне у контексту наставе српског као страног језика. Као што је познато, постоје два граматикизована модела навођења туђих речи – *ујравни ѿвор* и *неујравни ѿвор*, који се разликују по *синтаксичким*, *морфолошким* и *орѿографским* карактеристикама. Већи је број неграматикизованих модела навођења туђих речи. Модели *директної ѿвора* одређују се према следећим критеријумима: (1) да ли је туђи говор *уведен* или *неуведен* ауторском говором; (2) да ли је туђи говор ортографски *обележен* или *необележен*; (3) да ли је туђи говор *дословно* или *недословно* наведен; (4) да ли је у туђем говору употребљено или није употребљено одговарајуће *ѿрамаѿичко лице* (које се очекује у управном говору). Модели *индиректної ѿвора* одређују се према следећим критеријумима: (1) да ли је туђи говор *уведен* или *неуведен* ауторском говором; (2) да ли се при навођењу туђег говора употребљава или не употребљава *везник изричне реченице*; (3) да ли се при навођењу туђег говора преноси или не преноси *инѿонација* туђег говора; (4) да ли је у туђем говору употребљено или није употребљено одговарајуће *ѿрамаѿичко лице* (које се очекује у неуправном говору). Познавање *синтаксичких конструкција* којима се исказују *ишуће речи* у српском језику – омогућава страним студентима који студирају српски језик: (а) да правилно цитирају и прафразирају кад пишу научни текст на српском језику; (б) да боље разумеју стилстичке нијансе у новинарском и књижевном тексту; (в) да пронађу погоднија решења приликом превођења.

Кључне речи: говор аутора, туђи говор, преношење туђег говора, директни говор, индиректни говор, синтаксичка конструкција, српски као страни језик.

Милка НИКОЛИЧ

Филолого-художественный факультет
Крагуевац

МОДЕЛИ ПЕРЕДАЧИ ЧУЖОЙ РЕЧИ В ПРЕПОДАВАНИИ СЕРБСКОГО ЯЗЫКА, КАК ИНОСТРАННОГО

Предметом настоящей работы являются модели *прямой и косвенной* передачи чужой речи, *т.е. синтаксические конструкции*, с помощью которых выражаются *чужие слова* в сербском языке. Целью работы является описание этих синтаксических конструкций и их изучение в контексте преподавания сербского языка как иностранного.

Как уже известно, существуют две грамматические модели передачи чужих слов – *прямая и косвенная* речь, которые отличаются *синтаксическими, морфологическими и орфографическими* характеристиками. Преобладает число неграмматических моделей передачи чужих слов.

Модели *прямой речи* определяются на основании следующих критериев: (1) чужая речь *вводится* или *не вводится* авторской речью; (2) чужая речь *отмечена* или *не отмечена* орфографическим способом; (3) чужая речь *приведена дословно* или *не дословно*; (4) в чужой речи использовано или не использовано соответствующее *грамматическое лицо* (которое ожидается в прямой речи).

Модели *косвенной речи* определяются на основании следующих критериев: (1) чужая речь *вводится* или *не вводится* авторской речью; (2) при передаче чужой речи используется или не используется *союз повествовательного предложения*; (3) при передаче чужой речи передается или не передается *интонация* чужой речи; (4) в чужой

речи использовано или не использовано соответствующее *грамматическое лицо* (которое ожидается в косвенной речи).

Знание *синтаксических конструкций*, которыми передаются *чужие слова* в сербском языке – позволяет иностранным студентам, изучающим сербский язык: (а) правильно цитировать и парафразировать при написании научного текста на сербском языке; (б) лучше понимать стилистические нюансы в газетном и литературном тексте; (в) найти самые удачные решения при переводе.

Ключевые слова: авторская речь, чужая речь, передача чужой речи, прямая речь, косвенная речь, синтаксическая конструкция, сербский язык как иностранный.

Зорана ОПАЧИЋ
Учитељски факултет
Београд

ИДЕНТИФИКАЦИЈА И ЊЕНА ОГРАНИЧЕЊА У ТУМАЧЕЊУ КЊИЖЕВНОГ ТЕКСТА (ОД ПРЕТПОСТАВЉЕНОГ ДО КРИТИЧКОГ ЧИТАОЦА)

У раду ћемо се бавити разликом између позиције подразумеваног и критичког читаоца, полазећи од тврдње Марије Николајеве (2010) да независни критички однос према тексту спада у најважније читалачке компетенције, а он је често супротан конструкцији подразумеваног читаоца. Пошто се овај приступ често примењује у настави књижевности, у раду ћемо посветити пажњу овом поступку и указати на његове добре стране и његове слабости. Потпуна идентификација са фокализатором је читалачка стратегија која се нашироко практикује у школама и многи оспоравају адекватност таквог поступка, пошто ствара илузију да читалац влада текстом, а он је заправо високо изложен идеологији текста, сматрају и Стивенс и Ноделман (1992).

Указаћемо на примерима различите видове остваривања идентификације: са становиштем приповедача, са позицијом главног јунака - фокализатора, са позицијом споредног јунака. Затим ћемо указати на типове текстова у којима је идентификација отежана или онемогућена: текстови са јасним *недодатним контекстом* у којима се читалац охрабрује да усвоји позицију приповедача / лирског субјекта и његов моралистички поглед на свет; *жанровске конвенције* (нпр. неодређени хронотоп бајке); дела заснована на *најприродном јунаку* које се појављује ниоткуда, поседује натприродне моћи, утиче на животе других и нестаје (Егзиперијев *Мали џрини*); *приповедање у првом лицу* (које у омладинском роману омогућава илузију аутентичног тинејџерског гласа, што охрабрује читаоца да усвоји његову

позицију); *реѝросѝекѝивно ѝрийоведанѝе* (случајеви кад се одрасли приповедач сећа детињства, па се минуло време изнова конструише уз накнадне коментаре и симболизацију догађаја). Како би читалац био у стању да што потпуније разуме смисао књижевног дела и вишеструкост његових значења, он треба да чини супротно од идентификације – да покуша да га посматра из различитих позиција. Као медијатори између књижевног текста и младе читалачке публике желимо да ученици буду у стању да заузимају различите перспективе и развију разумевање и емпатију – односно да постану самосвесни, критички читаоци.

Кључне речи: подразумевани читалац, критички читалац, приповедни дискурс, објективизација читаоца, идентификација са становиштем приповедача, јунак – фокализатор, отежана идентификација, настава књижевности.

Зорана ОПАЧИЧ

Факултет дошколног и началног образовања
Белград

ИДЕНТИФИКАЦИЈА И ЕЇ ОГРАНИЧЕНИЯ В ТОЛКОВАНИИ ЛИТЕРАТУРНОГО ТЕКСТА (ПУТЬ ОТ ПОДРАЗУМЕВАЕМОГО К КРИТИЧЕСКОМУ ЧИТАТЕЛЮ)

В предлагаемой работе рассматривается отличие между позициями подразумеваемого и критического читателя, исходя из утверждения Марии Николаевой (2010) о том, что независимое критическое отношение к тексту относится к числу самых важных читательских компетенций, а оно нередко бывает противоположно конструкции подразумеваемого читателя. Так как этот подход часто применяется на уроках литературы, в работе ему посвящается особое внимание, а

также указываются его хорошие и плохие стороны. Полная идентификация с фокализатором представляет собой читательскую стратегию, которая широко применяется в школах и адекватность которой оспаривается многими, так как способствует иллюзии, что читатель владеет текстом, хотя, по мнению Стивенса и Ноделмана (1992), он на самом деле находится под сильным воздействием идеологии текста. Далее приведем примеры различных способов реализации идентификации: с позиции повествователя, позиции главного героя-фокализатора, а также с позиции второстепенного героя. Потом укажем типы текстов, в которых идентификация осложнена или невозможна: тексты с ясным *педагогическим контекстом*, в которых читатель призван усвоить позицию повествователя / лирического субъекта и его нравственные взгляды на мир; *жанровые конвенции* (например, хронотоп сказки); произведения, основанные на *сверхъестественном герое*, который появляется из ниоткуда, обладает сверхъестественной силой, оказывает влияние на жизнь других и исчезает («*Маленький принц*», А. Экзюпери); *повествование от первого лица* (которое в молодёжном романе создаёт иллюзию аутентичного юношеского голоса, что призывает читателя принять его позицию); *ретроспективное повествование* (в случаях когда взрослый повествователь вспоминает детство, восстанавливает былое время при помощи последующих комментариев и символизации событий). Для того, чтобы понять как можно более правильно смысл литературного произведения и его многослойность, читатель должен делать то, что противоположно идентификации – пытаться рассматривать произведение с разных позиций. Взяв на себя роль медиатора между литературным текстом и молодой читательской аудиторией, мы хотели бы способствовать развитию у учеников способности восприятия литературного произведения с различных точек зрения, - одним словом, развитию самосознательных и критических читателей.

Ключевые слова: подразумеваемый читатель, критический читатель, повествовательный дискурс, читательские стратегии, различные виды идентификации, герой – фокализатор, осложнённая идентификация, уроки литературы.

Јеленка ПАНДУРЕВИЋ

Филолошки факултет

Бања Лука

МЕТОДИЧКИ ПРИСТУП ИНТЕРПРЕТАЦИЈИ ОБРЕДНИХ И МИТСКИХ СТРУКТУРА У КЊИЖЕВНОМ ТЕКСТУ

У раду се на примјерима добре праксе разматрају могућности интердисциплинарних приступа у креирању универзитетске наставе књижевности. У средишту интереса је усмени текст позициониран између обредног и књижевног, односно контексти књижевног дјела сагледани у простору који одређују митско мишљење и обредна пракса. Одабрани методички и методолошки аспекти укрштени на изазовном и креативном пољу хуманистичке интердисциплинарности, представљени су као (у пракси тестирани) модели на првом и трећем циклусу филолошких студија.

Коректно разумијевање фолклорних хронотопа, архетипа и колективних представа присутних у традиционалној култури словенских и балканских народа, налаже интердисциплинарност у приступу, која укључује и теренска истраживања савремене праксе, као и наратива који се могу сагледати у систему књижевних жанрова, како је то показано на првом примјеру. У другој „студији случаја” представљено је наставно и истраживачко повезивање митолошког, фолклорно-обредног и књижевног, лишено условљавања у смислу дистинкција између усмене и писане, националне и свјетске, класичне и тривијалне књижевности, између антике, средњовековља, ренесансе, барока, романтизма и др., као и нама савременог књижевног и културног микро и макрокосмоса, те различитих литерарних родова и врста. Пошло се, дакле, од претпоставке да је измијењена, прилагођена или преосмишљена слика свијета која се помаља у процесу научне реконструкције традицијске културе уграђена не само у структуре

памћења и мишљења савременог човјека него и у његово стварање и поимање имагинарног свијета књижевности, те да различити идеолошки, методолошки и теоријски приступи и преиспитивања бришу границе између разумијевања и тумачења традиционалног и модерног у књижевности, језику и култури.

Како универзитетска настава подразумијева и едукацију и увођење у научноистраживачки рад, ваљано одабраним текстовима и приступима ствара се интердисциплинарна заједница младих истраживача и њихових наставника с циљем учествовања у заједнички планираним радионицама, конференцијама, тематским зборницима. И што је веома важно, научноистраживачки рад који за предмет има усмену традицију, вјеровања, обреде и обичаје, религијске праксе и културне манифестације, представе о природи и свемиру, који испитује њихову трајност и виталност у ткиву књижевног текста, постаје специфичан вид очувања и заштите нематеријалног културног наслеђа.

Кључне ријечи: обредно, усмено, књижевно, интердисциплинарност, универзитетска настава.

Еленка ПАНДУРЕВИЧ
Филологический факультет
Баня-Лука

МЕТОДИЧЕСКИЙ ПОДХОД К ИНТЕРПРЕТАЦИИ РИТУАЛЬНЫХ И МИФОЛОГИЧЕСКИХ СТРУКТУР В ХУДОЖЕСТВЕННОМ ТЕКСТЕ

В настоящей работе на примерах из эффективной практики рассматриваются возможности междисциплинарного подхода в планировании образовательного процесса в университете, связанного

с чтением лекций по литературе. В центре внимания находится устный текст (между ритуальным и литературным) – контексты литературного произведения, воспринимаемые в пространстве, границы которого определяются мифологическим мышлением и ритуальной практикой. Отдельные методические и методологические аспекты, пересекающиеся в сложной, творческой области междисциплинарности гуманитарных наук, представлены в виде моделей, опробованных на практике в рамках первого и третьего цикла обучения на филологических факультетах.

Междисциплинарность как результат понимания фольклорных хронотопов, архетипов и коллективных представлений, присутствующих в традиционной культуре славянских и балканских народов, включает в себя полевые исследования современной практики и повествований, которые, как показано на первом примере, можно увидеть в системе литературных жанров. Во втором исследовании конкретного случая представлена преподавательская и исследовательская увязка мифологических, фольклорно-ритуальных и литературных элементов, лишенная обусловленности в плане различий между устной и письменной, национальной и мировой, классической и тривиальной литературой, между античностью, средневековьем, возрождением, барокко, романтизмом, и т.д. и современными литературным и культурным микро- и макрокосмосом, а также различными литературными родами и видами. Мы исходили из предположения, что измененная, адаптированная или переработанная картина мира, возникающая в процессе научной реконструкции традиционной культуры, закреплена не только в структуре памяти и мышления современного человека, но и в процессе создания им художественного мира литературы, а также его восприятия. Различные идеологические, методологические и теоретические подходы и междисциплинарные исследования стирают границы между пониманием и толкованием традиционных и современных элементов в литературе, языке и культуре.

Так как образовательный процесс в университете охватывает одновременно обучение и введение в научно-исследовательскую деятельность, на основании надлежащим образом выбранных тек-

стов и подходов создается междисциплинарное сообщество молодых исследователей и их преподавателей с целью участия в совместно организуемых мастерских, конференциях, публикации работ в тематических сборниках. Необходимо подчеркнуть, что научно-исследовательская деятельность, предметом которой являются предания, верования, обряды и обычаи, религиозные практики и культурные мероприятия, представления о природе и космосе, рассматривающая их устойчивость и жизнеспособность в ткани художественного текста, становится особой формой сохранения и защиты нематериального культурного наследия.

Ключевые слова: ритуальное, устное, литературное, междисциплинарность, образовательный процесс в университете.

Marek PIENIAŹEK
Uniwersytet Pedagogiczny
Kraków

POLITYKA JĘZYKOWA JAKO PERFORMATYKA KULTUROWA

W referacie przedstawię koncepcję polityki językowej w ujęciu performatyki kulturowej. Szkolna edukacja humanistyczna zostanie pokazana jako główne kulturowe narzędzie do kształtowania postaw, pamięci i aktywności społecznej młodych pokoleń. Szkolna refleksja humanistyczna, analiza literatury, dobór lektur i sposobów porządkowania ludzkich doświadczeń, rola historii i tradycji oraz aksjologia zostaną pokazane jako elementy maszyny kulturowej, wytwarzającej określone zachowania i sposoby myślenia społeczeństwa. W związku z tym kolejne zmiany w systemie kształcenia oraz kolejne reformy podstaw programowych zostaną omówione jako wyraz określonej (ale nie zawsze świadomej) swych dalekosiężnych skutków), polityki kulturowej i językowej. Pokażę w jakim zakresie szkolna edukacja i język ojczysty są używane w funkcji podstawowego narzędzia służącego formatowaniu umysłów i celów humanistycznej edukacji w danym kraju. Edukacja humanistyczna postrzegana jako miejsce lokowania produktu politycznego pozwoli zauważyć, iż pozornie wolna od polityki przestrzeń edukacyjna staje się służebna wobec przejściowych priorytetów władzy. Tzw. ukryte core curriculum pozwala odczytać za pomocą krytycznej analizy dyskursu założenia towarzyszące określonemu modelowi edukacji. A to z kolei pozwoli zobaczyć, jak nauczanie języka narodowego i nazywanie świata w języku ojczystym staje się centralnie sterowaną technologią społeczną, wytwarzającą na masową skalę pożądane postawy, afekty, aktywności i zainteresowania. Dlatego chciałbym wskazać na model performatyki kulturowej jako na transnarodowo i geopolitycznie umocowane narzędzie, lepiej niż strukturalne modele lingwistyczne inspirujące rozwój i kompetencje lokalnych kultur.

Słowa kluczowe: Język ojczysty, edukacja, literatura, kultura, aksjologia, performatyka, interpretacja, afekty, społeczeństwo

Марек ПИЕНЁНЖЕК
Педагогический университет
Краков

ЯЗЫКОВАЯ ПОЛИТИКА КАК КУЛЬТУРНАЯ ПЕРФОРМАТИВНОСТЬ

В статье рассматривается понятие политики языкового образования с точки зрения эффективности культурных исследований. Гуманистическое школьное образование будет продемонстрировано в качестве основного инструмента формирования культурных стереотипов, памяти и социальной активности молодых поколений. Школа гуманистической рефлексии, анализа литературы, чтение и отбор способов организации человеческого опыта, роль истории и традиций будут показаны как культурные элементы аппарата, который создает определенные модели поведения и образ мышления общества. Таким образом, последующие изменения в системе образования и дальнейшее реформирование учебных программ будут обсуждаться как выражение определенной (но не всегда осознающей последствия), культурной и языковой политики. Мы покажем, как школьное образование и языковые функции используются в качестве инструмента для формирования мышления и гуманистического образования в стране. Гуманистическое образование рассматривается как политическое продакт-плейсмент позволяет отметить, что, казалось бы, свободные от политики образовательного пространства становится подвластны приоритетами переходного правительства. Так называемый «скрытые ядра *curriculum*» могут быть считаны с помощью критических допущений анализа дискурса, связанных с конкретной моделью образования. А это, в свою очередь, будет демонстрировать, как преподавание родного языка и номинация мира на национальном языке становятся централизованным управлением

социальной технологией, массовым производством желаемых отношений, аффекта, деятельность и интересы. Поэтому мы хотели бы указать модель культурной перформативности как транснациональный и геополитический фиксированный инструмент, который лучше структурной лингвистической модели может вдохновить развитие местных культур.

Ключевые слова: родной язык, образование, литература, культура, аксиология, перформативность, интерпретация, аффект, общество.

Оливера РАДУЛОВИЋ
Филозофски факултет
Нови Сад

БИБЛИЈА У НАСТАВИ СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Истраживање ће се бавити методама проучавања *Библије* и њеном рецепцијом у настави књижевности. Пропитиваће могућности приступа овој комплексној теми у контексту српске књижевности, даће слику стања у пракси и понудити одговарајуће аналитичке моделе тумачења а у циљу очувања традиције и осавремењавања наставе. Заговараће изучавање *Библије* као књижевног текста који врши пресудан утицај на српску књижевност и културу.

Кључне речи: *Библија*, књижевност, култура, традиција, савременост, рецепција.

Оливера РАДУЛОВИЧ
Философский факультет
Нови-Сад

БИБЛИЯ НА УРОКАХ СЕРБСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

Основной задачей данного исследования является рассмотрение условий восприятия *Библии* на уроках литературы. В ходе исследования будут анализированы все возможности подхода к этой сложной теме. Это покажет реальное состояние дел и поможет в установлении аналитических моделей интерпретации школьных текстовых материалов в контексте *Библии* и библейской литературой в целях сохранения традиции и модернизации преподавания в школе. Данное исследование будет поддерживать интерпретацию *Библии* как литературного произведения, оказывающего решающее влияние на сербскую литературу и культуру.

Ключевые слова: *Библия*, литература, культура, традиция, современность, восприятие.

Александра СЕКУЛИЋ

Филолошки факултет

Београд

РЕАЛИЗАМ ПРОТУМАЧЕН ДЕЦИ: ПОСТМОДЕРНО И РЕАЛНО У ОПСАДИ ЦРКВЕ Св. СПАСА ГОРАНА ПЕТРОВИЋА

Рад се бави наративним обликовањем и симболичком улогом реалног у роману Горана Петровића *Опсада цркве Св. Спаса*. Историјска стварност Петровићевог дела доследно је посредована различитим моделима фантастике, чиме се реално у њему вишеструко проблематизује и симболички трансформише. Премештање појмова из наслова Лиотаровог дела (заправо одабраних писама) *Посмодерна ѝрошумачена деци*, где и сам Лиотар у покушају филозофског, епистемолошког и поетичког одређења постмодерне полази најпре од новог схватања реализма, треба, дакле, да укаже на методички фокус овог рада. У контексту Петровићевог романа пратимо постмодерну редефиницију реалног која се очитује на дискурзивном, естетском и семантичком плану дела. Управо због препознатљиве културно-историјске позадине која обухвата крај XII и почетак XIII века, а самим тим и низ догађаја од пресудне важности за српску средњовековну државу (опсада и рушење манастира Жиче, крсташки походи, дешавања на византијском двору), због целокупног *реалног* формално-стилски израженог језиком доминантних жанрова средњовековне књижевности (житија, молитве) – *Опсада цркве Св. Спаса* представља јединствени изазов у схватању поетичких стратегија постмодерне. Стога *ѝрошумачији* реализам *деци* није симплификација проблема тумачења, као што то није ни била у Лиотаровим настојањима, већ потреба да се методичка полазишта у тумачењу сложеног појма реалног (који више није оно реално/стварно књижевне епохе реализма) усмере дакле, ка поступној и свеобухватној анализи комбиновања различи-

тих књижевноуметничких поступака и облика приповедања, затим ка увиђању симболичке улоге сна који постаје једнако заступљена, релевантна стварност и, најзад, разумевању приповедне фигурације аутентичне духовности постмодернизму готово опречне, али са Петровићевим романом сасвим постмодерно реализоване.

Кључне речи: реално, реализам, постмодерно, историјска стварност, сан.

Александра СЕКУЛИЧ
Филолошки факултет
Белград

**РЕАЛИЗМ В ИЗЛОЖЕНИИ ДЛЯ ДЕТЕЙ:
ПОСТМОДЕРНИСТСКОЕ И РЕАЛЬНОЕ В «ОСАДЕ ЦЕРКВИ
СВЯТОГО СПАСА» ГОРАНА ПЕТРОВИЧА**

В работе рассматривается повествовательное оформление и символическая роль реального в романе Горана Петровича «Осада церкви Святого Спаса». Историческая реальность в произведении Горана Петровича опосредована различными моделями фантастики, благодаря чему в нем осуществляется многослойная проблематизация и символическая трансформация реального. На методическую направленность данной работы указывает заимствование понятий из заглавия книги Лиотара «Постмодерн в изложении для детей» (по сути, сборника писем), где и сам Лиотар, осуществляя попытку философского, эпистемологического и поэтического определения постмодерна, исходит, прежде всего, из нового понимания реализма. В романе Г. Петровича мы прослеживаем постмодернистское переосмысление реального, которое нашло свое отражение в дискурсивной, эстетической и семантической плоскости произведения. Именно

по причине узнаваемости культурно-исторического фона, охватывающего конец XII и начало XIII века, а тем самым и ряд исключительно важных, судьбоносных для сербского средневекового государства событий (осада и разрушение монастыря Жича, крестовые походы, события, происходившие при византийском дворе), а также благодаря совокупному реальному, формально (стилистически) выраженному языком доминантных жанров средневековой литературы (жития, молитвы) – «Осада церкви Святого Спаса» представляет собой уникальный вызов для понимания поэтических стратегий постмодерна. Поэтому представление реализма в изложении для детей – это не упрощение проблемы толкования (Лиотар тоже не стремился к этому); это попытка направить методические принципы толкования сложного понятия реального (а это уже не то реальное, которое было в эпоху реализма) к поступательному и всеохватывающему анализу комбинации различных литературно-художественных процессов и форм повествования, а затем к осознанию символической роли сна, который становится аналогичным образом представленной, релевантной реальностью, и наконец, к пониманию повествовательного оформления аутентичной духовности, практически противоположной постмодернизму, но в романе Петровича реализованной полностью в духе постмодернизма.

Ключевые слова: реальное, реализм, постмодернистское, историческая реальность, сон.

Драгана ВЕЉКОВИЋ СТАНКОВИЋ

Филолошки факултет

Београд

ЧОВЕК У ВЕЛИКОМ КРУГУ ПОСТОЈАЊА – КОГНИТИВНИ ПРИСТУП У РАДУ ЛИНГВИСТИЧКЕ СЕКЦИЈЕ

Циљеви когнитивног методичког приступа у раду средњошколске лингвистичке секције јесу упознавање ученика са фигуративним значењима лексема које денотирају животиње, биљке, инаниматне и апстрактне ентитете, насталим на темељу реверзибилних појмовних метафора и метафтонимијских односа у оквиру *великої ланца*, тј. *великої круїа њосїојања*. Будући да се метафора *великої круїа њосїојећеї* – у духу њеног општег експланаторног потенцијала – схвата као кохерентан изворни домен метонимијских саодношења која резултирају фино изнијансираним спектром карактеризације човека, знања која ученици треба да стекну, захваљујући увиду у овакав начин преноса номинације, важна су за квалитативно унапређење активног вокабулара, побољшање изражајних потенцијала и за бољи увид у сагледавање и процењивање различитих људских особина путем паралелних процеса антропоморфизације и персонификације свеколиког човековог окружења (оличеног у *великом круїу њосїојећеї*).

Методолошки ослонац налазимо у примењеној когнитивној лингвистици, те као значајне фазе рада у оквиру лингвистичке секције издвајамо: (а) упознавање ученика са метафором *великог круга постојања* и једноставним примерима развоја фигуративних значења зоолексема (нпр. пас експр. *свирей*, *суров човек*; *ниїков*, *хуља*; гуска фиг. пеј. *їлуїа*, *оїраничена женска особа*, *їлуїача*; ћурка фиг. *будаласїа женска особа*, *їлуїача*; видра фиг. *окреїна особа*, *сналажљиво*, *мудро*, *лукаво сїворење*; лав фиг. *храбар*, *неусїрашив човек*, *јунак* и сл.), чиме се открива експресивности фигуративних значења зоолексема приликом именовања човека, доминација пејоративности (посебно

када су у питању хипероними, нпр. *живојиња, звер, сјока* и сл.), али и невелики круг лаудатива (*лав, лавица, соко, орао* и др.); (б) у другој фази рада разнолики облици карактеризације човека уочавају се као резултати појмовних метафора *човек је дилка* и *дилка је човек* (нпр. *јаблан, јабука, ладолеж, коров*; гл. *йроцвеййайи, увенуи, сазреи, вејейираи* и др.); (в) трећи корак усмерен је на поимање човека као материје (*земља, камен*), а (г) четврти према сагледавању људских својстава као инанимантних (*криа, ауиомаи, машина, ш(а)раф*) и апстрактних ентитета (*срећа, невоља, иуи*). Етапа синтезе подразумева сумирање резултата и класификацију најзначајнијих аспеката појмовног пресликавања између хуманог и осталих домена *великој ланца* активних у језику, откривање прожимности, типова саодношења међу световима обухваћених овом појмовном метафором, као и њиховог утицаја на семантичку деривацију, експресивност и изражајне могућности које пружа говорницима српског језика приликом портретисања и карактеризације, али и разумевања и вредновања човекових особина.

Кључне речи: примењена когнитивна лингвистика, семантичка деривација, богаћење активног вокабулара, лингвистичка секција.

Драгана ВЕЛКОВИЧ СТАНКОВИЧ
Филологический факультет
Белград

ЧЕЛОВЕК В ВЕЛИКОМ КРУТЕ БЫТИЯ – КОГНИТИВНЫЙ ПОДХОД В РАБОТЕ ЛИНГВИСТИЧЕСКОЙ СЕКЦИИ

Цель когнитивного методического подхода в работе школьной лингвистической секции заключается в ознакомлении учеников с переносными значениями лексем, обозначающих животных, растения, неодушевленные и абстрактные сущности, возникшими на базе обратимых концептуальных метафор и метафтонимических отношений в рамках *великой цепи*, т.е. *великого круга бытия*.

Поскольку метафора *великого круга бытия* – в духе своего общего пояснительного потенциала – понимается как когерентный исходный домен метонимических соотношений, которые в результате дают богатый смысловыми нюансами спектр характеристики человека, то знания, которые должны получить ученики благодаря знакомству с таким способом переноса номинации, имеют большое значение для качественного развития активного словарного запаса, увеличения выразительного потенциала, а также для лучшего понимания анализа и оценки различных характеристик человека посредством параллельных процессов антропоморфизации и персонификации всего окружения человека (воплощенного в *великом круге бытия*).

Методологическую опору можно найти в прикладной когнитивной лингвистике, а в качестве значимых этапов работы в рамках лингвистической секции мы выделяем: (а) ознакомление учеников с метафорой *великого круга бытия* и с простыми примерами развития переносных значений зоолексем (например, собака экспр. *свирепый, суровый человек; негодяй, мошенник*; гусыня перен. пейор. *глупая, ограниченная женщина, дура*, индюшка перен. *глуповатая женщина, дура*, выдра перен. *ловкая особа, находчивое, мудрое, хитрое создание*; лев перен. *храбрый, бесстрашный человек, герой*, и т.п.), при этом раскрывается экспрессивность переносных значений зоолексем при именовании человека, доминирование пейоративности (в частности, когда речь идет о гиперонимах, например, *животное, зверь, скот* и т.п.), а также небольшой круг лаудативов (*лев, львица, сокол, орел* и др.); (б) на втором этапе работы разнообразные формы характеристики человека рассматриваются как результат концептуальных метафор *человек – это растение*, и *растение – это человек* (например, *тополь, яблоня, вьюнок, сорняк*; гл. *расцветать, увядать, созреть, развиваться (как растение)* и др.); (в) третий шаг делается в направлении понимания человека как материи (*земля, камень*), а (г) четвертый – к рассмотрению свойств человека как неодушевленных (*тряпка, автомат, машина, винтик*) и абстрактных (*счастье, беда, печаль*) сущностей. Этап синтеза подразумевает суммирование результатов и классификацию наиболее значимых аспектов концептуального отображения между доменом человека и другими доменами

большой цепи, активных в языке, обнаружение наложений, типов соотношения между мирами, охваченными этой концептуальной метафорой, а также их влияния на семантическую деривацию, экспрессивность и выразительные возможности, которые она обеспечивает лицам, говорящим на сербском языке, при портретном изображении и характеристике, а также понимании и оценке свойств человека.

Ключевые слова: прикладная когнитивная лингвистика, семантическая деривация, обогащение активного словаря, лингвистическая секция.

Наташа СТАНКОВИЋ ШОШО

Филолошки факултет

Београд

**МЕТОДИЧКА ГЛЕДИШТА НА ХУМОРИСТИЧКУ ПРОЗУ
БРАНИСЛАВА НУШИЋА**

У раду се наводе и образлажу, увидом у примере из одабраних текстова Бранислава Нушића, теоријска гледишта и практични поступци у проучавању хумористичке прозе и њеној рецепцији код читалаца. Методичка и херменеутичка проблематика проучавања хумористичке прозе Бранислава Нушића има за циљ да објасни статус хумористичког текста у настави, као и његову мотивациону и естетску, образовну и васпитну сврху. Истраживање показује да се приоритетни сазнајни и васпитни циљеви хумористичке књижевности остварују у настави која на адекватан начин афирмише принципе научности и свесне активности и са њима усклађује проблемске поступке и истраживачке пројекте.

Кључне речи: методичка гледишта, хумористичка проза, Бранислав Нушић, смех, комика, наставно проучавање и рецепција.

Наташа СТАНКОВИЧ ШОШО

Филологический факультет

Белград

МЕТОДИЧЕСКИЕ ВЗГЛЯДЫ НА ЮМОРИСТИЧЕСКУЮ ПРОЗУ БРАНИСЛАВА НУШИЧА

В работе на примерах из отобранных текстов Бранислава Нушича приводятся и обосновываются теоретические взгляды и практические подходы к исследованию юмористической прозы и ее восприятию у читателей. Методическая и герменевтическая проблемы изучения юмористической прозы Бранислава Нушича своей целью имеет объяснение статуса юмористического текста в преподавании, также как и его мотивационную, эстетическую, образовательную и воспитательную функции. Исследование показывает, что приоритетные сознательные и воспитательные цели юмористической литературы реализуются в процессе обучения, утверждающем соответствующим способом принципы научности и сознательной активности и согласовывающем с ними проблемные приемы и исследовательские проекты.

Ключевые слова: методические взгляды, юмористическая проза, Бранислав Нушич, схема, комизм, исследование в процессе обучения и восприятие.

БИОГРАФИЈЕ АУТОРА
/
БИОГРАФИИ АВТОРОВ

Ирина АБРАМОВА

Доцент кафедры истории русского языка и славянского языкознания ННГУ им. Н.И. Лобачевского, кандидат филологических наук. Родилась 8 марта 1973 г. В 1995 г. закончила филологический факультет Нижегородского государственного университета им. Н.И. Лобачевского. В 2004 г. защитила диссертацию на тему «Структурно-семантические и синтаксические особенности стиля «плетение словес» (на материале памятников XIII – XV вв.)». Область научных интересов: история русского языка, современные славянские языки, сопоставительное языкознание, исторический синтаксис, историческая поэтика.

Љиљана БАЈИЋ

Др Љиљана Бајић редовни је професор Филолошког факултета Универзитета у Београду. Бави се проучавањем методологије, методике, дидактике, науке о књижевности, српске књижевности, књижевности и култура у компаративној, интерлитерарној и интеркултуралној перспективи и словенских књижевности у мултикултуралном контексту. Истражује теорију и наставу књижевности и култура као епистемолошке и методолошке проблеме и рецепцију књижевног текста у наставном и културном контексту. Из ове области објавила је преко сто чланака, огледа, расправа, интерпретација. Аутор је више научних радова и монографија, од којих се издвајају следеће: *Методички њрисѡуј збирци њриѡведне ѡрозе* (1994), *Књижевно дело Борисава Сѡанковића у насѡави* (2002), *Одабране насѡавне инѡерѡреѡације* (2004), *Проучавање хумористѡичке ѡрозе у насѡави* (2008), *Школа и диблиоѡека* (2013). Коаутор је преко двадесет школских уѡбеника и уѡбеничких комплета за наставу књижевности и српског језика, аутор и учесник научних, домаћих и међународних конгреса слависта (ССДС), стручних семинара за наставнике и истраживачких конференција студената. Као учесник и као члан организационих и научних одбора, Љиљана Бајић сарађује у домаћим стручним, развојним, стратешким и иновационим пројектима и у међународним научним пројектима (пројекти МКС-а, МАПРЈЛ).

Гостујући је професор на факултетима у земљи (Филозофски факултет Универзитета у Београду до 2006, Филолошки факултет Универзитета у Бањој Луци, Филозофски факултет Универзитета у Нишу) и изван земље (Државни универзитет Доброљубов у Нижњем Новгороду). Учествовала је по позиву и на научним скуповима на Државном универзитету Ломоносов у Москви, Владимирском државном универзитету у Владимиру, Универзитету у Гранади, Универзитету у Варшави, у Санкт Петербургу, Љубљани, Пули.

Ангажована је у активностима слависта као председник Комисије за наставу словенских језика и књижевности Међународног комитета слависта, као потпредседник Међународног комитета слависта и као председник Савеза славистичких друштава Србије. Члан је Нацио-

налног просветног савета Републике Србије и Друштва за српски језик и књижевност Србије. Учествује у планирању и спровођењу политике образовања и усавршавања образовног система. На Филолошком факултету професор је на предметима у области Методике наставе књижевности и српског језика на основним, мастер и докторским студијама.

Лиљана БАЈИЧ

Д-р Лиљана Байич ради на филолошком факултете универзитета у Београду. Сферама ње научног интереса су методологија, методика, дидактика, литературоведство, српска литература, а такође и питања литературе и културе у споредној, интерлитерарној и интеркултурној перспективи. Она се бави и изучавањем славјанских литература у мултикултурној контексту. Истражује теорију и предавање литературе и културе као епистемолошку и методолошку проблематику и пријем литературе у културној контексту и у предавању на часу. Лиљана Байич аутор више од 100 научних радова, доклада, дискусија, интерпретација у овој области, а такође аутор бројних научних радова и монографија, међу којима се налазе: *Методички приступ к збирци прича о народној прози* (1994), *Литературно дело Бориса Станковића у предавању на часу* (2002), *Избрани школски интерпретацији* (2004), *Истраживање хумористичке прозе у предавању на часу* (2008), *Школа и библиотека* (2013). Она је такође савтор више од двадесет школских учебника и комплекса учебника по литератури и српском језику, а такође организатор и учесник научних, националних и међународних конгреса слависта (ССДС), семинара за предаваче и студентских истраживачких конференција.

Професор Байич је учесник и члан организационих и научних комитета у националним пројектима за развој, у стратешким и иновационним пројектима, у специјалистичким и међународним научним пројектима (пројекти Међународног комитета слависта, МАПРЈЛ).

Работает приглашенным профессором в Сербии (философский факультет университета в Белграде до 2006, филологический факультет университета в Баня-Луке, философский факультет университета в Нише) и за границей (Нижегородский государственный лингвистический университет имени Н.А. Добролюбова). Профессор Байич была участником научных семинаров в Государственном университете имени Ломоносова в Москве, во Владимирском государственном университете, в Гранадском университете, Варшавском университете, в университетах в Санкт-Петербурге, Любляне, Пуле.

Лиляна Байич активно участвует в деятельности славистов, как председатель Комиссии по вопросам преподавания славянских языков и литератур Международного комитета славистов, как заместитель председателя Международного комитета славистов и как председатель Союза славистических обществ Сербии. Она является членом Национального совета по образованию Республики Сербия, а также членом Общества сербского языка и литературы. Принимает участие и в планировке и реализации государственной политики в сфере образования и совершенствования образовательной системы.

На филологическом факультете Лиляна Байич преподает предметы в области методики преподавания литературы и сербского языка в программах бакалавриата, специалитета и в программах подготовки кадров высшей квалификации.

Natalia BERNITSKAÏA

Natalia Bernitskaïa est née à Kemerovo, en Sibérie Occidentale. Elle soutient sa thèse, consacrée à l'étude contrastive de la taxis dépendante en russe et en français à l'Université de Kemerovo en 1999. Elle soutient sa deuxième thèse, consacrée à l'ordre temporel en russe contemporain, à l'Université de la Sorbonne en 2008. Depuis 2009, elle est maître de conférences de grammaire et linguistique russe à la Sorbonne. Depuis 2014, elle est Présidente du comité national des slavistes français.

Наталья БЕРНИЦКАЯ

Наталья Берницкая, доцент кафедры славянских языков университета Сорбонна (Франция), президент национального комитета французских славистов. Родилась в городе Кемерово, в Западной Сибири. Защитила в Кемеровском государственном университете кандидатскую диссертацию, посвящённую зависимому таксису в русском и французском языках. В 2008 году защитила диссертацию, посвящённую временному порядку в русском языке, в университете Сорбонна.

Вељко БРБОРИЋ

Вељко Брборић је завршио Филолошки факултет у Београду, Група за српскохрватски језик и југословенске књижевности (наставнички смер). Магистарски рад под насловом *Глајолска времена и начини у настави српскохрватској језика у вишим разредима основне школе (значање и употреба)* одбранио је на Филолошком факултету у Београду.

Докторску дисертацију *Правилна српској језика у наставној пракси* одбранио је такође на Филолошком факултету у Београду.

Од 1987. године ради на Филолошком факултету у Београду, најпре као лектор за српски као страни језик, а од 1990. на предмету Методика наставе српског језика и књижевности, као асистент - приправник, потом асистент, доцент, ванредни професор и редовни професор (2017).

На Катедри за српски језик држи наставу на основним, мастер и докторским студијама из Методике наставе српског језика и књижевности, Језичке културе и из Правописа српског језика.

Члан је Одбора за стандардизацију српског језика као представник Српске књижевне задруге, члан две комисије Одбора (Комисија за праћење и истраживање правописне проблематике и Комисија за стандардни језик у школству, администрацији, издаваштву и јавним гласилима).

Сарадник је Учитељског факултета у Београду и Педагошког факултета у Бијељини.

Био је сарадник на пројектима *Терминолошка стандардизација лингвистичкој опису савременој српској језика* и *Теоријско-методолошки оквир за модернизацију опису српској језика*, а сада је сарадник на пројекту *Српски језик и његови ресурси: теорија, опис и примена* (пројекте финансира Министарство просвете и технолошког развоја).

Председник Друштва за српски језик и књижевност Србије био је од 2004. до 2010. године, а сада је потпредседник Друштва и главни и одговорни уредник часописа *Књижевности и језик* (часопис од националног значаја). Члан редакције неколико часописа, домаћих

и иностраних: *Књижевност и језик* (Београд), *Настава и васпитање* (Београд); *Ценности и смисли* (Москва); *Учење и настава* (Београд), рецензент неколико часописа и рецензент великог броја уџбеника и приручника. Уредник библиотеке *Књижевност и језик* Друштва за српски језик и књижевност Србије, која је објавила више од педесет књига.

Био је члан Управног одбора Вукове задужбине и председник Савета за српски језик Вукове задужбине, као и члан Извршног одбора Друштва Свети Сава у Београду. Управник је Катедре за српски језик са јужнословенским језицима Филолошког факултета у Београду (од 2010. године). Члан Одбора за језик Српске књижевне задруге, председник стручног савета Катедре за језик и говор Коларчевог народног универзитета у Београду.

Члан Организационог одбора три научна скупа Српски као страни језик у теорији и пракси, председник организационог одбора **16. Конгреса слависта**, који ће се 2018. године одржати у Београду.

Објављује чланке, прилоге и приказе из методике наставе и науке о језику у тематским зборницима и домаћим часописима. Учествовао је на више научних и стручних скупова у земљи и иностранству (Македонија, Немачка, Чешка, Белорусија, Бугарска, Словачка...).

Био је члан и двадесетак Комисија за одбрану магистарских и докторских радова на Филолошком факултету у Београду, Учитељском факултету у Београду, Филозофском факултету у Новом Саду и Факултету за специјалну едукацију и рехабилитацију у Београду. Био је ментор при изради магистарских радова и докторских дисертација. Ментор и члан комисија педесетак мастер радова.

Велько БРБОРИЧ

Велько Брборич закончил филологический факультет Белградского университета, отделение сербохорватского языка и югославских литератур (педагогическая специализация). Кандидатскую диссертацию на тему «Время и наклонение глагола в преподавании сербохорватского языка в старших классах восьмилетней школы

(значение и употребление)» защитил на филологическом факультете.

Докторскую диссертацию «Сербская орфография в практике преподавания» защитил также на филологическом факультете Белградского университета.

С 1987 г. работает на филологическом факультете Белградского университета преподавателем сербского языка как иностранного. С 1990 г. преподает дисциплину «Методика преподавания сербского языка и литературы» как ассистент-практикант, затем ассистент, доцент, экстраординарный и ординарный профессор (2017).

На кафедре сербского языка преподает дисциплины «Методика преподавания сербского языка и литературы», «Культура языка», «Орфография сербского языка» в рамках бакалавриата, в магистратуре и аспирантуре.

Является членом Комитета по стандартизации сербского языка как представитель Сербского литературного общества («СКЗ»). Член двух комиссий в составе комитета – Комиссия по наблюдению и изучению проблем орфографии, Комиссия по литературному языку в школьном образовании, управлении, издательском деле и в СМИ.

Сотрудничает с факультетом начального и дошкольного образования Белградского университета, а также с факультетом начального и дошкольного образования г. Биелина.

Был участником проектов «Терминологическая стандартизация лингвистического описания современного сербского языка», «Теоретико-методологические рамки модернизации описания сербского языка», а сейчас работает в рамках проекта «Сербский язык и его ресурсы: теория, описание и использование». Данные проекты финансируются Министерством образования и технологического развития.

С 2004 по 2010 гг. был председателем Общества сербского языка и литературы. В настоящее время – заместитель председателя Общества и ответственный редактор журнала «Књижевност и језик» (журнал имеет национальное значение). Член редакции нескольких журналов (в Сербии и за рубежом): «Књижевност и језик» (Белград), «Настава и васпитање» (Белград), «Ценности и смисли» (Москва), «Учење и настава» (Белград), рецензент нескольких журналов и це-

лого ряда учебников, справочников. Редактор серийного издания «Књижевност и језик» Общества сербского языка и литературы Сербии, в рамках которого вышло более пятидесяти книг.

Был членом правления «Фонда Вука Караджича», председателем Совета по сербскому языку «Фонда Вука Караджича», а также членом Исполнительного комитета Общества «Святой Савва» (г. Белград). Заведующий кафедрой сербского и южнославянских языков филологического факультета Белградского университета (с 2010 г.). Член Комитета по языку Сербского литературного общества («СКЗ»), председатель экспертного совета кафедры языка и речи Народного университета «Коларац» в г. Белграде.

Член оргкомитета трех научных конференций («Сербский язык как иностранный – теория и практика»). Председатель оргкомитета XVI Съезда славистов, который пройдет в 2018 г. в Белграде.

Публикует статьи и рецензии в области методики преподавания и языкознания в тематических сборниках и сербских журналах. Участвовал в ряде научных и практических конференций в Сербии и за рубежом – в Македонии, Германии, Чехии, Беларуси, Болгарии, Словакии и т.д.

Входил в состав более двадцати Комиссий по защите магистерских и докторских диссертаций на филологическом факультете и педагогическом факультете Белградского университета, на философском факультете Университета г. Нови-Сад, на факультете специального образования и реабилитации Белградского университета. Осуществлял научное руководство кандидатскими и докторскими диссертациями. Научный руководитель и член комиссий по защите магистерских работ.

Boža KRAKAR VOGEL

Boža Krakar Vogel je študirala francoski, ruski in slovenski jezik s književnostjo na Filozofski fakulteti v Ljubljani. 1986 je po nekaj letih poučevanja na srednji šoli postala prva asistentka za didaktiko književnosti na ljubljanski slovenistiki. Doktorirala je 1993 z disertacijo *Novejši slovenski pogledi na pouk književnosti kot dejavnik sooblikovanja njegovih smotrov, metod in vsebin*. L. 1995 je postala je prva predstojnica Katedre za didaktiko slovenskega jezika in književnosti, ki jo je vodila do upokojitve l. 2015.

Kot raziskovalka se je posvečala temeljnim specialno didaktičnim vprašanjem ciljev, metod, vsebin pouka, katerih pojmovanja so podlaga za književni pouk v slovenski tradiciji in sodobnosti. Zanimala jo je tudi problematika učiteljevih kompetenc kot pogojev za kakovostno poučevanje. Napisala je nekaj knjig, prva je bila l. 1991 *Skice za književno didaktiko*, ki ji je sledila monografija *Poglavja iz didaktike književnosti* (2004). L. 2006 je bila vodilna avtorica v priročniku *Od spisa do eseja*, 2013 pa je v soavtorstvu z Mileno Milevo Blažič izdala publikacijo *Sistemska didaktika književnosti v teoriji in praksi*.

Gostovala je po en semester na Univerzi na Dunaju in v Celovcu, gostujoča predavateljica za krajši čas pa je bila na številnih evropskih univerzah in v ZDA. Udeleževala se je domačih in mednarodnih znanstvenih srečanj in objavljala v domačih in tujih revijah.

Zaradi predolge podhranjenosti tega področja so bile ves čas velike potrebe po javnem strokovnem delu. Je *soavtorica učnih načrtov*, celo desetletje je bila tudi članica predmetne maturitetne komisije, odgovorna za teoretično zasnovo in praktično izpeljavo maturitetnega eseja, *soavtorica predmetnih izpitnih katalogov, recenzentka in soavtorica učbenikov za književnost*, med katerimi velja omeniti vsebinsko in didaktično vodenje novih srednješolskih antologij *Branja*. Svoje delo je redno predstavljala širši strokovni javnosti v strokovnih člankih in v medijih. Sodelovala je na strokovnih srečanjih, predavala učiteljem na številnih seminarjih, vodila delavnice, okrogle mize ipd. Med strokovno znanstvene dosežke moremo šteti tudi *uspešno izvedbo dveh mednarodnih seminarjev slovenskega jezika, literature in kulture* (2002, 2003) in ureditev obeh zbornikov. V letu 2003 je *kot krovno temo* prvič v zgodovini akademske slovenistike izpeljala *Izobraževanje v slovenskem jeziku*,

literaturi in kulturi. L. 2006 je bila predsednica mednarodnega simpozija Obdobja, s temo *Književnost v izobraževanju*.

Med 2008 in 2010 je bila predstojnica Oddelka za slovenistiko, od 2010 do 2014 pa predsednica Slavističnega društva Slovenije. Od l. 2016 je njegova častna članica. Je dobitnica številnih priznanj, najpomembnejša je *Državna nagrada Republike Slovenije za področje vzgoje in izobraževanja*.

Velja za utemeljiteljico specialne didaktike književnosti kot visokošolske discipline, ki nadaljuje s številnimi dejavnostmi.

Божа КРАКАР ВОГЕЛ

Божа Кракар Вогел изучала француски, руски и словенски jeziki in literaturo na filozofskem fakultetu v Ljubljani. V 1986 g., po temo kak neколко лет prоработала преподавателем в средней школе, Божа Кракар Вогел стала первым ассистентом по дидактике литературы на кафедре словенистики. В 1993 г. защитила докторскую диссертацию по теме *Новые словенские взгляды на преподавание литературы как фактор взаимоотношения его целей, методов и содержания*. В 1995 г. Божа Кракар Вогел стала первым заведующим кафедры дидактики словенского языка и литературы. На этой должности она работала до выхода на пенсию в 2015 г.

Как исследователь Божа Кракар Вогел работала в области специфических дидактических вопросов, касающихся целей, методов и содержания процесса обучения, заложенных в основу преподавания литературы, как в словенской традиции, так и в настоящее время.

Божа Кракар Вогел интересовалась проблемами компетенций преподавателя как условия качественного обучения. Написала несколько книг, в том числе «Очерки по литературной дидактике» (1991), монографию «Главы по дидактике литературы» (2004). В 2006 г. стала ведущим автором пособия «От задачи к эссе», а в 2013 г. вышла ее публикация в соавторстве с Миленой Милевой Блажич «Системная дидактика литературы в теории и на практике».

Божа Кракар Вогел работала приглашенным преподавателем в Университетах в Вене и Клагенфурте (по одному семестру в каждом),

а также во многих европейских и американских университетах. Принимала участие в работе словенских и зарубежных научных конференций, ее работы были опубликованы в журналах в Словении и за рубежом.

Божа Кракар Вогел является соавтором учебных планов, а в течение десяти лет была членом выпускной комиссии по теоретической обоснованности и практическому выполнению выпускных эссе, соавтором предметных экзаменационных каталогов, рецензентом и соавтором учебников по литературе, среди которых следует отметить работу по содержательно-дидактическому ведению новых антологий для средних школ «Чтения». Свою работу регулярно представляла в научных статьях, а также в СМИ.

Кроме участия в научных конференциях, Божа Кракар Вогел читала лекции преподавателям на семинарах, круглых столах, мастерских и т.п. С успехом провела два международных семинара по словенскому языку, литературе и культуре (2002, 2003 гг.) и была редактором сборников данных семинаров. В 2003 г. впервые в истории академической словенистики Божа Кракар Вогел реализовала тему «Образование на словенском языке, литературе и культуре».

В 2006 г. была председателем международного симпозиума «Периоды», с темой «Литература в образовании».

С 2008 по 2010 год Божа Кракар Вогел была руководителем Кафедры словенистики, а с 2010 по 2014 г. – председателем Славистического общества Словении. С 2016 г. является его почетным членом. Божа Кракар Вогел лауреат различных наград, среди которых самая значительная – *Государственная награда Республики Словении в области воспитания и образования*.

Божа Кракар Вогел считается основоположником дидактики литературы как дисциплины высшего образования. Занимается активной научной работой.

Александра ВРАНЕШ

Александра Вранеш (Београд, 1960). Редовни професор Филолошког факултета Универзитета у Београду. Управник Катедре за библиотекарство и информатику (2000–2005); током двогодишњег периода начелник Одељења за развој библиотечке делатности у Србији Народне библиотеке Србије. Магистрирала 1989, докторирала 1996. Аутор више књига, бројних студија; учесник конференција у земљи и иностранству; иницијатор и организатор међународних и националних конференција; главни уредник Сусрета библиографа у спомен на др Георгија Михаиловића, Јавних библиотека и Библиотекара (2004–2009), члан републичких комисија за стручне испите, за унапређивање у више стручно звање, за културне манифестације и награде, за пројекте у области библиотекарства. Председник Библиотекарског друштва Србије (2004–2009); декан Филолошког факултета Универзитета у Београду (2010–2016).

Александра ВРАНЕШ

Александра Вранеш (Белград, 1960 г.р.). Ординарний професор филолошког факултета Белградског универзитета. Заведуюћа кафедром библиотечног дела и информатики (2000 – 2005); на протяжении двух лет начальник отдела по развитию библиотечного дела в Сербии в Народной библиотеке Сербии. Кандидатскую диссертацию защитила в 1989 году, а докторскую в 1996 году. Автор многочисленных книг и трудов; участник конференций в стране и за границей; инициатор и организатор международных и национальных конференций; главный редактор сборника Встречи библиографов в память о д-р Георгии Михайловиче, журналов Публичные библиотеки, Библиотекарь (2004 – 2009); член республиканских комиссий по сдаче профессиональных экзаменов, экзаменов на повышение в должности, комиссии по культурным мероприятиям и наградам, по проектам в области библиотечного дела. Председатель Библиотечного общества Сербии (2004 – 2009); декан филолошког факултета Белградског универзитета (2010 – 2016).

Јелена ГИНИЋ

Јелена Гинић, доктор филолошких наука, доцент је за руски језик и методику наставе руског језика на Катедри за славистику Филолошког факултета Универзитета у Београду. На првој години основних студија предаје предмете *Руски језик 1 и 2* (Фонетика савременог руског језика), води фонетске вежбе из предмета *Савремени руски језик 1 и 2*. На трећој години основних студија предаје предмете *Методика наставе руског језика 1 и 2*. На мастер студијама предаје *Методику наставе руског језика* и *Општи методике наставе словенских језика*. Коаутор је уџбеничког комплета за руски језик *Родничок* за основну школу (I–VIII разред), уџбеничког комплета за руски језик (*Дружба начинається с улыбки*, III–VI разред), као и коаутор адаптације уџбеничког комплета *Конечно* (V–VIII разред). Била је члан радне групе за израду стандарда постигнућа за стране језике после обавезног основног образовања (2015/16), као и члан радне групе за реформу програма за стране језике за V разред (2016) за израду стандарда постигнућа за стране језике после средњег образовања (2011/12). Коаутор је монографије *Практикум из методике наставе руског језика* (2011). Аутор је низа радова из фонетике, ортоепије, методике наставе руског језика и методике наставе фонетике, од којих издваја неколико последњих: (2014) «Особенности синтагматического членения русского и сербского языков и их связь с артикуляционной базой», у: *Русский язык за рубежом*, № 4, 23–28; (2015) «Сегментный фонетический материал в учебниках русского языка для восьмилетних школ Сербии», у: *Научный диалог*, № 3 (39), 46–62. ERIH; (2016) „Сегментни и супрасегментни фонетски материјал у уџбеницима руског језика за основну школу”, у: *Живи језици*, XXXVI/1, Друштво за стране језике и књижевности – Филолошки факултет Универзитета у Београду, стр. 187–208; (2017) „Настава руског језика у основној школи: актуелно стање и перспектива”, у: *Језик у образовању* [у штампи].

Елена ГИНИЧ

Елена Гинич, доктор филолошких наука, доцент кафедре славистици филолошког факултета Белградског универзитета. На првом курсу бакалавриата чита лекције по предметима *Рускиј језик 1 и 2 (Фонетика савременог руског језика)*, ведет занятия по фонетици по предметима *Савременниј рускиј језик 1 и 2*. На трећем курсу бакалавриата чита лекције по предметима *Методика преподавања руског језика 1 и 2*. В магистратуре чита лекције по предметима *Методика преподавања руског језика* и *Обица методика преподавања славјанских језика*. Јавља се соавтором комплекта учебника по руском језику *Родничок* (I–VIII класе осмилетних школа Србије), соавтор комплекта учебника по руском језику *Дружба почиње с осмилетних школа* (III–VI класе осмилетних школа), соавтор адаптације комплекта учебника *Конечно* (V–VIII класе). Е. Гинич била је членом радне групе по развоју стандарда по иностраним језицима после основног општег образовања (2015/16), членом радне групе по реформи образовних програма у V класе осмилетне општеобразовне школе (2016), членом радне групе по развоју стандарда по иностраним језицима после средњег образовања (2011/12). Елена Гинич јавља се соавтором монографије *Практикум из методике наставе руског језика* (2011). Е. Гинич – аутор реда студија по фонетици, орфографији, методици преподавања РКИ и методици преподавања фонетики, среди којих издваја неколико последњих: (2014) «Особенности синтагматического членения русского и сербского языков и их связь с артикуляционной базой», in *Рускиј језик за рубезом*, №4, 23–28; (2015) «Сегментниј фонетички материјал у учебницима руског језика за осмилетних школа Србије» in *Научниј дијалог*, № 3 (39), 46–62. ЕРИН; (2016) „Сегментни и супрасегментни фонетски материјал у учебницима руског језика за основну школу” in *Живи језици*, Година XXXVI / Број 1 / 2016; Друштво за стране језике и књижевности и Филолошки факултет Универзитета у Београду, стр. 187–208; (2017) „Настава руског језика у основној школи: актуелно стање и перспектива” in *Језик у образовању* [у штампи].

Нина ГОВЕДАР

Нина З. Говедар рођена је 1991. године у Бањој Луци. Дипломирала је на Филолошком факултету у Бањој Луци на Студијском програму за српски језик и књижевност. Студије другог циклуса успјешно је завршила на Филозофском факултету Универзитета у Источном Сарајеву одбравивши мастер тезу *Функција ритуала у дјелу Миодрага Булајовића*. На истом универзитету тренутно похађа студије трећег циклуса. Као студент учествовала на студентским научним скуповима „СТЕС”, гдје је 2013. награђена повељом занајбољи рад у области хуманистичких наука. Учествовала на више домаћих и међународних научних скупова, те објавила неколико радова и приказа у домаћим часописима. Области интересовања: методика наставе, компаратистика и савремене књижевне теорије. Запослена је као виши асистент на Филолошком факултету Универзитета у Бањој Луци на предметима из области Методике наставе српског језика и књижевности.

Нина ГОВЕДАР

Нина З. Говедар родилась в 1991 году в г. Баня-Лука, в котором и окончила филологический факультет на отделении сербского языка и литературы. Магистратуру успешно окончила на философском факультете Университета в Восточном Сараево, защитив магистерскую диссертацию на тему «Функция ритуала в произведениях Миодрага Булатовича». На том же университете в настоящее время учится в докторантуре. Участь в бакалавриате, Нина Говедар принимала участие в студенческих научных конференциях «СТЕС», где в 2013 году получила признание за лучший доклад в области гуманитарных наук. Принимала участие в нескольких национальных и международных конференциях, а также опубликовала несколько статей и обзоров в национальных журналах. Область научных интересов: методика преподавания, сравнительная литература и современная литературная теория. Работает старшим преподавателем на филологическом факультете Университета в г. Баня-Лука, ведет занятия по предмету методика сербского языка и литературы.

Мирјана КОСТИЋ ГОЛУБИЧИЋ

Рођена 27. фебруара 1955. године у Београду. Дипломирала на Групи за пољски језик и књижевност 1977. године, исте године апсолвирала на Групи за руски језик и књижевност. Магистрирала са темом *Nomina agentis у старопольском језику (на материјалу Старопольског речника)*, докторирала са темом *Интерферирајуће лексеме у пољско-српским језичким контактима*. На полоници држи наставу студентима из области језика које су предмет њеног интересовања: фонетике са фонологијом, морфологије, творбе речи, лексикологије и семантике. Уз наставу ради као судски преводилац за пољски језик, бави се симултаним и консекутивним превођењем.

Мирьяна КОСТИЧ ГОЛУБИЧИЧ

Мирьяна Костич Голубичич родилась 27 февраля 1955 года в Белграде. Окончила филологический факультет (специальности: польский язык и литература и русский язык и литература) в 1977 году. Защитила магистерскую диссертацию по теме «*Nomina agentis* в древнепольском языке (на материале Древнепольского словаря)», степень доктора филологических наук присвоена за диссертацию «Интерферирующие лексемы в польско-сербских языковых контактах». На кафедре славистики обучает студентов-полонистов в разных областях науки о языке, которые входят в сферу её научных интересов: фонетики и фонологии, морфологии, словообразования, лексикологии и семантики. Также работает присяжным переводчиком польского языка, занимается синхронным и последовательным переводом.

Мина ЂУРИЋ

Рођена је 1987. године у Београду. Ради као асистент за предмет Српска књижевност 20. века, на Катедри за српску књижевност са јужнословенским књижевностима Филолошког факултета Универзитета у Београду, где је завршила и предала докторску дисертацију *Модернизација српске прозе 20. века у односу на стваралачку рецепцију књижевних дела Џејмса Џојса*. Спољни је сарадник на пројекту *Смена људских парадигми у српској књижевности 20. века: национални и европски контексти* Института за књижевност и уметност у Београду. Лектор је на Скупу слависта у оквиру Међународног славистичког центра у Београду. У Центру за српски језик као страни на Филолошком факултету у Београду сарађивала је као лектор на часовима српског језика за стране студенте, а радила је и као лектор за стране студенте у оквиру пројеката *Свети у Србији* и *Србија за Србе из региона*. Члан је Управе Друштва за српски језик и књижевност Србије, у оквиру кога је била реализатор неколико семинара за наставнике и професоре српског језика и књижевности основних и средњих школа. Технички је секретар Међународног комитета слависта, при коме сарађује у техничком делу организације предстојећег 16. Међународног конгреса слависта, који ће се одржати у Београду 2018. године. Током досадашњих стручних усавршавања била је DAAD стипендиста, пет година узастопно била је стипендиста интернационалне школе посвећене делу Џејмса Џојса у Трсту, као и стипендиста Циришке фондације Џејмса Џојса. Добитница је низа награда и признања за успех у школовању и радне резултате. Излагањима, рефератима и предавањима по позиву учествовала је на више националних и међународних научних конференција, скупова, округлих столова, трибина у земљи и иностранству (Аустрија, Босна и Херцеговина, Бугарска, Италија, Немачка, САД, Чешка, Црна Гора, Швајцарска). Од 2009. године објавила је више десетина радова, оцена и приказа у националној и интернационалној периодици, тематским зборницима, а уз то још и превод, поглавља и сегменте у књигама, одреднице у лексикону. Главне области интересовања су компаративна и интердисциплинарна изучавања српске књижевности 20. и 21. века у

контексту светске књижевности, књижевна херменеутика, књижевне теорије, корелација књижевности и језика у настави српског језика као страног. Коаутор је двеју читанки за средње школе, уредник издања Вукове задужбине, посвећених рецепцији Вукових дела на руском, немачком и енглеском говорном подручју, аутор више десетина научних радова објављених у зборницима и часописима националног и међународног карактера.

Мина ДЖУРИЧ

Родилась в 1987 году в Белграде. Работает ассистентом в рамках дисциплины «Сербская литература XX века» на кафедре сербской литературы и южнославянских литератур филологического факультета Белградского университета, где написала докторскую диссертацию на тему: «Модернизация сербской прозы XX века в связи с творческим восприятием литературных произведений Джеймса Джойса». Внештатный сотрудник проекта «Смена поэтических парадигм в сербской литературе XX века: национальный и европейский контекст» в Институте литературы и искусств в Белграде. Работает преподавателем в рамках семинара «Съезд славистов», организуемого Международным центром славистов в Белграде. В Центре сербского языка как иностранного при филологическом факультете Белградского университета работала преподавателем сербского языка для студентов-иностранцев, а также обучала зарубежных студентов, участников проекта «Весь мир в Сербии» и «Сербия для сербов в регионе». Является членом Правления Общества сербского языка и литературы Сербии, в рамках которого выступала организатором нескольких семинаров для учителей сербского языка и литературы начальных и средних школ. Занимает должность технического секретаря Международного комитета славистов, который представляет в организации технической части предстоящего XVI Международного конгресса славистов, который будет проходить в Белграде в 2018 году. На предыдущих курсах повышения квалификации являлась стипендиатом DAAD, пять лет подряд была стипендиатом интернациональной школы, посвящен-

ной работе Джеймса Джойса в Триесте, а также стипендиатом Фонда Джеймса Джойса в Цюрихе. Лауреат многих премий и признаний за успехи в учебе и трудовые результаты. Выступала с докладами, рефератами и лекциями как приглашенный специалист, участвовала в работе многих национальных и международных конференций, встреч, круглых столов, в Сербии и за рубежом (Австрия, Босния и Герцеговина, Болгария, Италия, Германия, США, Чехия, Черногория, Швейцария). С 2009 года опубликовала несколько десятков работ, рецензий и отзывов в национальной и международной периодической печати, тематических сборниках, а также занималась переводом. Писала главы и фрагменты книг, определения для словарей. Основные сферы научных интересов: компаративное и междисциплинарное исследование сербской литературы XX и XXI веков в контексте мировой литературы, литературная герменевтика, литературные теории, взаимосвязь литературы и языка в преподавании сербского языка как иностранного. Соавтор двух хрестоматий для средней школы, редактор изданий Фонда Вука Караджича, посвященных рецепции работ Вука в русском, немецком и английском. Является автором нескольких десятков научных работ, опубликованных в сборниках и журналах национального и международного характера.

Милена ИВАНОВИЋ

Рођена 1976. године у Београду. Основне студије на Филолошком факултету Универзитета у Београду, Група за руски језик и књижевност (други словенски језик – украјински језик), завршила школске 1998/1999. године. Током основних студија стипендиста Републичке фондације за стипендирање уметничког и научног подмлатка. Постдипломске студије, смер Наука о језику, уписала школске 1999/2000. године. Магистарски рад *Категорија њрелазности у украјинском и српском језику* одбраћен 2004. године. Током 2002. године стипендиста Токио фонда. Докторску дисертацију под насловом *Изражавање акционалности у украјинском и српском језику* одбранила је 2013. године. У више наврата студијски боравила на Кијевском националном универзитету „Тарас Шевченко” и Лавовском националном универзитету „Иван Франко”. Редовно учествује на националним и међународним научним скуповима у земљи и иностранству. Објављује радове у домаћим и страним часописима. Аутор је две монографије из области украјинистике (украјински језик). Од 2000. године запослена на Филолошком факултету Универзитета у Београду, најпре као асистент – приправник, затим као асистент, а од септембра 2013. као доцент за украјински језик. Ангажована на предметима Украјински језик, Савремени украјински језик, Теорија превођења за слависте. Аутор је уџбеника *Основе ѓраматиике украјинској језика са ѓрактикумом*, чије објављивање је превиђено за ову годину. Бави се и преводилачким радом – стручним и књижевним превођењем.

Милена ИВАНОВИЧ

Родилась в 1976 году в Белграде. Окончила филологический факультет Белградского университета по специальности «Русский язык и литература» (второй славянский язык – украинский). В течение учебы в университете получала стипендию Республиканского фонда поддержки молодых художников и ученых. Поступила в аспирантуру в 1999/2000 году, специальность – языкознание. Кандидатскую дис-

сертацию «Категория переходности в украинском и сербском языках защитила» в 2004 году. В течение 2002 года получала стипендию Токио-фонда. Докторскую диссертацию «Выражение акциональности в украинском и сербском языках» защитила в 2013 году. Проходила научную стажировку в Киевском национальном университете имени Тараса Шевченко и Львовском национальном университете имени Ивана Франко. Регулярно участвует в международных и национальных научных конференциях в Сербии и за рубежом. Публикует работы в международных и национальных научных журналах. Автор двух монографий по украинистике. С 2000 года работает на филологическом факультете Белградского университета ассистентом, а с 2013 года – доцентом. Преподает: украинский язык, современный украинский язык, теорию перевода для славистов. Автор учебника «Основы грамматики украинского языка с практикумом», который выйдет из печати в этом году. Занимается литературным и другими видами перевода.

Валентина ИЛИЋ

Валентина Илић рођена је 1. фебруара 1991. године у Смедереву. Након основне школе стекла је *Вукову дијлому*, као и *Поседну дијлому за српски језик* и *Поседну дијлому за руски језик*. Завршила је Филолошку гимназију у истом граду (смер: Живи језици), када је почела интересовати се подробније за науку о језику и писати мање лингвистичке радове. Већ до времена студија била је двоструки носилац плакете *Досићеја*, захваљујући освојеним првим наградама на републичким такмичењима из српског језика и језичке културе. Школске 2010/11. године основне академске студије уписала је на Филолошком факултету Универзитета у Београду – студијску групу Српски језик и књижевност. На основним студијама писала је радове из области културне историје Срба, дијалектологије, као и српске књижевности 18. и 19. века. Дипломирала је школске 2013/14. године са просечном оценом 9,81, која јој је донела Похвалу Факултета за изузетан успех у току основних академских студија у првој генерацији уписаној на акредитовани студијски програм Српски језик и књижевност. Проглашена је студентом генерације. Школске 2014/15. године уписала је мастер академске студије, модул: Српски језик, на којим је писала радове из области лингвокултурологије, ономастике, методике наставе језика, као и приказе и хронике. На мастер студијама била је добитник награде *Досићеја*. Мастер рад на тему *Концептуализација ай-сѝракићних ѱојмова истина и лаж из области лексикологије*, оцењен оценом 10, одбранила је под менторством проф. др Рајне Драгићевић, а други члан комисије била је проф. др Драгана Вељковић Станковић. Овај ниво студија завршила је са просечном оценом 10,0. У школској 2015/16. г. уписала је докторске академске студије на Филолошком факултету у Београду – модул: Српски језик. Исте године је добила награду *Проф. др Радмила Миленчијевић*. Од 2016. године запослена је на Филолошком факултету Универзитета у Београду на Катедри за српски језик са јужнословенским језицима као асистент на предмету *Методика наставе српског језика и књижевности*. Поред *Увода у методичку наставу, Методичке ѱраксе и Методике наставе – сѝец, курс, држи вежбања* и на предметима *Основи нормирања српског језика* и

Језичка кулѝура, што представља њена додатна интересовања. Од 2017. године ради као сарадник Друштва за српски језик и књижевност Србије у организацији такмичења за ученике основних и средњих школа, учествовала је на IX научном скупу младих филолога Србије у Крагујевцу, држала предавање у Друштву младих лингвиста, као и предавање наставницима у Бору у оквиру семинара *Ка савременој настави српског језика и књижевности II*. До сада је објавила неколико приказа и научних радова из области методике наставе српског језика и творбе речи.

Валентина ИЛИЧ

Валентина Илич родилась 1 февраля 1991 года, в городе Смедерево (Сербия). По окончании восьмилетней школы получила *Диплом Вука*, а также *Специальный диплом по сербскому языку* и *Специальный диплом по русскому языку*. Окончила филологическую гимназию в родном городе (направление: живые языки), где начала интересоваться изучением языка и писать доклады по лингвистике. С самого начала учёбы в гимназии она два раза получала диплом *Доситея*, благодаря первым наградам на олимпиадах по сербскому языку и культуре речи, проведенных на государственном уровне. В учебном 2010/11 году поступила на филологический факультет Белградского университета – группа Сербский язык и литература. В бакалавриате она писала доклады, посвященные культурной истории сербов, диалектологии, а также сербской литературе 18 и 19 веков. Окончила бакалавриат в учебном 2013/14 году со средним баллом 9,81. Она получила Благодарственную грамоту факультета за успехи в бакалавриате. Была лучшим студентом своего поколения. В учебном 2014/15 году она поступила в магистратуру, модуль: Сербский язык. В магистратуре она писала доклады по лингвокультурологии, ономастике, методике преподавания сербского языка, а также отзывы и хроники. В магистратуре получила награду *Доситея*. Магистратуру под названием *Концептуализация абстрактных концепций правда и ложь по лексикологии*, защитила с оценкой 10, под руководством проф.

д-р Райны Драгичевич. Магистратуру окончила со средним баллом 10,0. В школьном 2015/16 году поступила в докторантуру на филологическом факультете в Белграде, модуль: Сербский язык. В том же году получила награду Проф. д-р Радмила Миленчиевич. Начиная с 2016 года работает на филологическом факультете Университета в Белграде на кафедре сербского языка и южнославянских языков, ассистентом на предмете *Методика преподавания сербского языка и литературы*. Наряду с предметами *Введение в методику обучения, Методическая практика* и *Методическое обучение: спецкурс*, проводит практику на предметах *Основы стандартизации сербского языка* и *Языковая культура*, которыми она дополнительно интересуется. С 2017 года работает ассистентом в «Обществе сербского языка и литературы Сербии», где работает в организации олимпиад по сербскому языку и литературе для восьмилетних и средних школ; она также участвовала в IX научном совещании молодых филологов Сербии в городе Крагуевац, читала лекции в Обществе молодых лингвистов, а также была преподавателем семинара «Современное преподавание сербского языка и литературы II». До сих пор она опубликовала несколько обзоров и научных докладов по методике обучения сербскому языку и по словообразованию.

Марина ЈАЊИЋ

Марина Јањић (1970: Лесковац), доктор филолошких наука, професор Филозофског факултета у Нишу. У свом двадесетогодишњем наставно-научном искуству у универзитетској настави, публиковала је преко стотину научних и стручних радова у лингвистичким и педагошким периодицима и зборницима радова са научних конференција у земљи и иностранству (Русија, Бугарска, Пољска, Словенија, Македонија, Република Српска).

Марина ЈНИЧ

Марина Јнич родилась в 1970 г. в г. Лесковац. Доктор филологических наук, профессор философского факультета в г. Ниш. В течение двадцатилетней научно-учебной деятельности в университете, она опубликовала более ста научных статей в лингвистических и педагогических журналах и сборниках с научных конференций в Сербии и за рубежом (Россия, Болгария, Польша, Словения, Македония, Республика Сербская).

Ксенија КОНЧАРЕВИЋ

Др Ксенија Кончаревић – редовни професор Катедре за славистику Филолошког факултета Универзитета у Београду, аутор научних монографија: *Настава стираној језика на филолошким студијама: теорија и пракса*. Филолошки факултет, Београд, 1996; *Савремени уџбеник стираној – руској језика: структура и садржај*, 2004; *Језик и православна духовност. Студије из лингвистике и теологије језика*, Крагујевац, 2006; *Настава и методика наставе руској језика у Србији у XIX и XX веку: прилози за историју*, Београд, 2010; *Руско-српски и српско-руски теолошки речник = Русско-сербский и сербско-русский богословский словарь*, Београд, 2012; *Сакрална комуникација: норме, традиције, средства*, Београд, 2013; *Појед у теолингвистици*, 2015; више универзитетских уџбеника и приручника, као и преко 360 радова објављених у домаћим и страним часописима, тематским и зборницима са научних скупова; главни уредник 5 научних тематских зборника. Области истраживања: теолингвистика, социolingвистика, лингвокултурологија, лингвистичка, русистика, лингводидактика.

Ксения КОНЧАРЕВИЧ

Ксения Кончаревич (1965) – доктор филолошких наука, ординарни професор кафедре славистике филолошког факултета Белградског универзитета. Аутор монографија: *Обучение иностранному языку в филологическом вузе: теория и практика*, Белград 1996, 284 с.; *Современный учебник иностранного – русского языка: структура и содержание*, Белград 2002, 199 с.; *Современное обучение русскому языку: содержание, организация, формы*, Белград 2004, 440 с.; *Язык и православная духовность. Очерки по лингвистике и теологии языка*, Крагујевац 2006, 463 с.; *Преподавание и методика преподавания русскому языку в Сербии в XIX и XX вв.: очерки истории*, Белград 2010, 310 с. (в соавт. с Д. Дамљанович), *Русский язык в богословии*, Белград, 2011, 214 с., *Сакральная коммуникация: нормы, традиции, средства*, Белград 2013, 366 с., *Русский язык в миссии и коммуникации Церкви*,

Белград, 2014, 376 с., *Взгляд в теолингвистику*, Белград, 2015, 364 с., *История русского литературного языка: церковнославянско-русские переплетения*, Белград, 2016, 213 с., словаря *Руско-срѣски и срѣско-руски ѿеолошки речник = Русско-сербский и сербско-русский богословский словарь*, Белград 2012, 360 с. (в соавт. с М. Радовановичем), свыше 360 статей, опубликованных в научных журналах и сборниках, редактор 5 научных изданий. Области исследования: теолингвистика, социолингвистика, лингвокультурология, лингвистическая русистика, лингводидактика.

Весна КРАЈИШНИК

Од 1991. године запослена у Центру за српски као страни језик на Филолошком факултету у Београду, најпре као лектор, виши лектор и доцент. Учествује у организацији и реализацији наставних активности за шест нивоа знања српског као страног језика. Од 2015. године предаје Методику наставе српског као страног језика на мастер програму Српски као страни језик. Докторску тезу под називом *Лексички минимум српског као страног језика* одбранила 2005. године. Шира научна интересовања тичу се примењене лингвистике и примене методике (српског као) страног језика у настави српског као нематерњег и језика окружења.

Весна КРАЈИШНИК

Работает в Центре сербского языка как иностранного на филологическом факультете в Белграде с 1991 года, сначала в качестве преподавателя, потом в качестве старшего преподавателя и доцента. Участвует в организации и реализации преподавательской деятельности шести уровней знания сербского языка как иностранного. Преподает «Методику преподавания сербского языка как иностранного» на магистерской программе «Сербский язык как иностранный» с 2015 года. Защитила докторскую диссертацию на тему «Лексический минимум сербского языка как иностранного» в 2005 году. Сфера научных интересов касается прикладной лингвистики и методики (сербского как) иностранного языка в преподавании сербского как неродного и языка окружения.

Галина ЛІСНА

Галина Лесная (Лісна) – філолог-славіст, мовознавець, культуролог. Закінчила з відзнакою філологічний факультет Львівського державного університету ім. І. Франка, аспірантуру та докторантуру філологічного факультету Московського державного університету ім. М.В. Ломоносова, де захистила дисертацію на звання кандидата філологічних наук.

Працювала на кафедрі російської та інших слов'янських мов у Дипломатичній академії МЗС Росії, на перекладацькому факультеті Московського державного лінгвістичного університету, на Курсах української мови у Культурному центрі України у Москві. Від 2000 р. викладає українську та польську мови як іноземні у Московському державному інституті міжнародних відносин (університеті) МЗС Росії. Розробила та читала курс лекцій «Культурно-історичні особливості народів Росії, України й Польщі» у спільній з Київським національним університетом ім. Т. Шевченка російсько-українській магістратурі (магістерська програма «Східноєвропейські дослідження»). З 2008 р. паралельно за сумісництвом – професор кафедри країн пострадянського зарубіжжя Російського державного гуманітарного університету.

Віце-президент Міжнародної асоціації українців (2002-2008, 2013 – дотепер), президент Російської асоціації українців (2009 р.). Організатор 3 конференцій РАУ: I конференції Російської асоціації українців (2010), II Міжнародної науково-практичної конференції РАУ «Цивілізаційно-культурні зв'язки Росії та України» (2011), III конференції РАУ, присвяченої 200-річчю від дня народження Т. Шевченка «Українська історія, культура і національна думка у спадщині Тараса Шевченка: досвід переосмислення від XIX століття до сьогодення» (2014). Нагороджена орденом «За заслуги» III ступеня (Україна, 2010).

У 2011 р. обрана співдиректором Програми цивілізаційно-культурних досліджень Російської асоціації міжнародних досліджень (РАМИ), організатор роботи та модератор секцій з україністики на VII-X Конвентах РАМИ.

Наукові дослідження: методика викладання української та польської мов як іноземних, перекладознавство, лінгвокраїнознавство, міжслов'янські культурні зв'язки (зокрема українсько-російсько-польські літературні зв'язки на межі XIX-XX ст.). Як доповідачка брала участь у роботі понад 60 наукових конгресів, симпозиумів та конференцій. Авторка 80 наукових праць, серед них підручники для вишів: базовий підручник з польської мови (6 видань у співавторстві: 2005, 2006, 2011, 2012, 2013, 2014), два перші у сучасній Росії підручники з української мови як іноземної (2010). Розробила методику викладання української мови як іноземної (УМІ) у близькоспорідненій аудиторії та вивчення УМІ професійного спрямування. Співавторка монографії з країнознавства Польщі, в якій написала главу про польську культуру (2016).

Праці:

Кротовская Я.А., Кашкуевич Л.Г., Лесная Г.М., Селиванова Н.В. Практический курс польского языка. Базовый учебник. М.: АСТ: Восток – Запад, 2005, 2006. 559 с.

Кротовская Я.А., Лесная Г.М., Селиванова Н.В. Практический курс польского языка. Базовый учебник. 3-е изд., перераб. М.: Астрель, 2011, 2012, 2013, 2014. 574 с.

Лесная Г.М. Учебник украинского языка. Уровень А1. М.: МГИМО-Университет, 2010. 120 с.

Лесная Г.М. Украинский язык для стран СНГ: Учебник. М.: РГГУ, 2010. 368 с.

Галина Лесная, Московский государственный институт международных отношений (университет) МИД России *сокращенно*: МГИМО-Университет

Галина ЛЕСНАЯ

Галина Лесная – филолог-славист, лингвист, культуролог. Закончила с отличием филологический факультет Львовского государственного университета им. И. Франко, аспирантуру и докторантуру филологического факультета Московского государственного универ-

ситета им. М.В. Ломоносова, где защитила диссертацию и получила учёную степень кандидата филологических наук.

Работала на кафедре русского языка и других славянских языков в Дипломатической академии МИД России, на переводческом факультете Московского государственного лингвистического университета, на курсах украинского языка в Культурном центре Украины в Москве. С 2000 г. преподаёт украинский и польский язык как иностранный в Московском государственном институте международных отношений (университете) МИД России. Разработала и читала курс лекций «Культурно-историческое своеобразие народов России, Украины и Польши» совместно с Киевским национальным университетом им. Т. Шевченко российской-украинской магистратуре (магистерская программа «Восточноевропейские исследования»). С 2008 г. является профессором кафедры стран постсоветского зарубежья Российского государственного гуманитарного университета.

Вице-президент Международной ассоциации украинистов (2002-2008, 2013 – по наст.вр.), президент Российской ассоциации украинистов (2009). Организатор 3 конференций РАУ: I конференции Российской ассоциации украинистов (2010), II Международной научно-практической конференции украинистов «Цивилизационно-культурные связи России и Украины» (2011), III конференции РАУ, посвященной 200-летию со дня рождения Т. Шевченко «Украинская история, культура и национальная мысль в наследии Тараса Шевченко: опыт переосмысления от XIX века до наших дней» (2014). Награждена орденом «За заслуги» III степени (Украина, 2010).

В 2011 г. избрана содиректором программы цивилизационно-культурных исследований Российской ассоциации международных исследований (РАМИ), организатор и модератор секций украинистики на VII-X конвентах РАМИ.

Сфера научных исследований: методика преподавания украинского и польского языков как иностранных, переводоведение, лингвострановедение, межславянские культурные связи (в частности русско-украинско-польские литературные связи на рубеже XIX-XX вв.). В качестве докладчика принимала участие в работе свыше 60 научных конгрессов, симпозиумов и конференций. Автор 80 научных тру-

дов, среди них учебники для вузов: учебник по польскому языку (6 изданий в соавторстве: 2005, 2006, 2011, 2012, 2013, 2014), два первых всовременной России учебника по украинскому языку как иностранному (2010). Разработала методику преподавания украинского языка как иностранного (УЯИ) в близкородственной языковой среде и методику изучения УЯИ как языка профессии. Соавтор монографии по страноведению Польши, в которой написала главу о польской культуре (2016).

Труды:

Кротовская Я.А., Кашкурович Л.Г., Лесная Г.М., Селиванова Н.В. Практический курс польского языка. Базовый учебник. М.: АСТ: Восток – Запад, 2005, 2006. 559 с.

Кротовская Я.А., Лесная Г.М., Селиванова Н.В. Практический курс польского языка. Базовый учебник. 3-е изд., перераб. М.: Астрель, 2011, 2012, 2013, 2014. 574 с.

Лесная Г.М. Учебник украинского языка. Уровень А1. М.: МГИМО-Университет, 2010. 120 с.

Лесная Г.М. Украинский язык для стран СНГ: Учебник. М.: РГГУ, 2010. 368 с.

Зона МРКАЉ

Зона Мркаљ рођена је 1961. године у Београду, где се и школовала. Као наставник српског језика радила је у београдским основним и средњим школама до 1995, кад је примљена на Филолошки факултет. Магистрирала је 1994. године на смеру Наука о књижевности, са темом *Часопис Наша стварност: улога, место и значај у четрдесетим годинама XX века*, а докторску дисертацију *Наставно истраживање народних иријоведака и предања* одбранила је 2005. године, на Филолошком факултету Универзитета у Београду.

Активно ради као сарадник и стручни консултант на пројектима које организују: Завод за вредновање квалитета образовања, Завод за унапређивање васпитања и образовања, Министарство просвете, науке и технолошког развоја РС, Министарство културе РС, Републички и Регионални центар за таленте у Београду, МСЦ на Филолошком факултету у Београду, Задужбина „Доситеј Обрадовић”, Друштво „Свети Сава” и ИК „Клет” из Београда.

Председница је Друштва за српски језик и књижевност Србије, уредник Библиотеке *Књижевност и језик* у издању Друштва (у којој је приређено више од 50 књига), члан редакција часописа *Књижевност и језик*, *Школски час*, *Брајство* и *Прилози настави српског језика и књижевности* и члан Управног одбора Доситејеве задужбине. Сарађује као предавач по позиву са Учитељским факултетом у Београду и Факултетом педагошких наука у Јагодини.

Поред бројних излагања на стручним скуповима, семинарима и конгресима (нашим и међународним), аутор је и коаутор књига за предшколце, уџбеника и уџбеничких комплета за млађе и старије разреде основне школе, читанки за средњу школу, многих наставних приручника, збирки према стандардима, збирки задатака за такмичења ученика, монографија: *Наставно истраживање народних иријоведака и предања*, *На часовима српског језика и књижевности*, *Од дуквара до чийанки* и хрестоматије *Методички цветник*.

Професор је на групи предмета у оквиру Методике наставе књижевности и српског језика на редовним, мастер и докторским студијама.

Зона МРКАЉ

Зона Мркаљ родилась в 1961 г. в Белграде, где и получила свое образование. В белградских восьмилетних и средних школах работала учителем сербского языка до 1995 года, в котором она поступила на работу на филологичий факультет. Степень кандидата филологических наук присвоили в 1994 году, за диссертацию *Журнал «Наша современность»: роль, место и значение журнала в сороковых годах XX века*, а докторскую диссертацию *Исследование народных сказок и рассказов в целях преподавания* защитила в 2005 году на филологическом факультете Белградского университета.

Активно работает сотрудником и научным консультантом на проектах, организуемых Институтом эвалюации качества образования, Институтом развития воспитания и образования, Министерством образования, науки и технологического развития РС, Республиканским и региональным центром для одаренных в Белграде, МСЦ на филологическом факультете в Белграде, Задужбиной «Доситей Обрадович», Обществом «Святой Савва» и книгоиздательством «Клэт» из Белграда.

На данный момент является председателем Общества сербского языка и литературы, редактором журнала *Литература и язык*, который издается Обществом (больше 50 выпусков), членом редакции журналов *Литература и язык*, *Школьный урок*, *Братство* и *Приложения обучению сербскому языку и литературе*, а также членом Управляющего комитета Задужбины «Доситей Обрадович». Работает приглашенным профессором сербского языка на факультете дошкольного и начального образования в Белграде и факультетом дошкольного и начального образования в г. Ягодина.

Помимо многочисленных выступлений на конференциях, семинарах и конгрессах (в Себии и за рубежом), является автором и соавтором книг для детей дошкольного возраста, учебников и учебных комплектов для детей младших и старших классов основной школы, средней школы, многочисленных пособий для учителей, сборников упражнений по стандартам, сборников упражнений для олимпиад учеников, монографий: *Исследование народных сказок и рассказов в*

образовательных целях, На уроках сербского языка и литературы, От букваря до книги для чтения и хрестоматии Методички цветник.

На данный момент на посту профессора читает лекции на группе курсов Методика преподавания литературы и сербского языка для студентов всех уровней высшего образования.

Милка НИКОЛИЋ

Милка Николић је рођена 1975. године у Ужицу. Дипломирала је 2007. године на Филолошком факултету у Београду, на студијском програму Српски језик и књижевност. Докторирала је на Филозофском факултету Универзитета у Источном Сарајеву 2012. године, одбранивши докторску тезу под називом *Поредбено-начинске конструкије у српском језику* (ментор проф. др Милош Ковачевић). Од 2009. до 2013. године радила је као асистент на Учитељском факултету у Ужицу. Од 2013. године ради на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, у звању доцента. Објавила је више научних радова из синтаксе, стилистике и методике наставе српског језика, у домаћим и међународним научним часописима и зборницима са научних скупова (Аустрија, Бугарска, Пољска, Румунија, Русија, Чешка). Аутор је публикација: *Практикум из методике наставе српског језика и књижевности*, (ФИЛУМ, Крагујевац, 2016); *Настава српског језика у контексту савремених лингвистичких истраживања*, коаутор Јелена Петковић (ФИЛУМ, Крагујевац, 2016); *Поредбено-начинске конструкије у српском језику* (ФИЛУМ, Крагујевац, 2017). Учесник је пројекта *Динамика стурктура савременог српског језика* (2011–2016), број 178014, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

Милка НИКОЛИЧ

Милка Николич родилась в 1975 году в Ужице. Диплом высшего образования получила в 2007 году на филологическом факультете в Белграде, на отделении сербского языка и литературы. Докторскую диссертацию на тему *Конструкции сравнения и способа действия в сербском языке* (научный руководитель проф. д-р Милош Ковачевич) защитила на философском факультете Университета в Восточном Сараево в 2012 году. С 2009 по 2013 год работала ассистентом на факультете дошкольного и начального образования в г. Ужице. С 2013 года работает доцентом на филолого-художественном факуль-

тете в г. Крагуевац. Опубликовала многочисленные научные работы по синтаксису, стилистике и методике преподавания сербского языка в отечественных и международных научных журналах и сборниках научных симпозиумов (Австрия, Болгария, Польша, Румыния, Россия, Чехия). Автор следующих публикаций: *Практикум по методике преподавания сербского языка и литературы*, (ФИЛУМ, Крагуевац, 2016); *Преподаване сербского языка в контексте современных лингвистических исследований*, соавтор Елена Петкович (ФИЛУМ, Крагуевац, 2016); *Конструкции сравнения и способа действия в сербском языке* (ФИЛУМ, Крагуевац, 2017). Участвует в проекте *Динамика структур современного сербского языка* (2011–2016), № 178014, финансируемого Министерством просвещения, науки и технологического развития Республики Сербии.

Зорана ОПАЧИЋ

Зорана Опачић (Крушевац, 1970) ванредни је професор на Учитељском факултету Универзитета у Београду. Завршила је српску књижевност на Филолошком факултету Универзитета у Београду, где је магистрирала и докторирала. Ангажована је за предмете *Књижевност за децу и младе*, *Појам и одређење ауторске дајке* (на основним студијама) и *Тумачење књижевної дела* (мастер студије). Од 2012–2015. била је продекан за наставу Учитељског факултета. Учествовала је на више научних скупова међународног и националног ранга у области славистике, књижевности за децу и наставе матерњег језика и књижевности (у Франкфурту на Мајни, Петрограду, Кракову, Ополу итд.), била гостујући професор Филолошког факултета Педагошког универзитета у Кракову (2016) и на студијском боравку на Silesia University у Катовицама (2015). Бави се истраживањем књижевности за децу и савремене српске књижевности. Аутор је монографија *Алхемичар и приповедања Стиванислав Краков* (2007), *Поетика дајке Гроздана Олујић* (2011), *Наивна свест и фикција* (2011). Приредила је више књига, антологија и научних монографија. Један је од уредника зборника пројекта *Поетика српске књижевности за децу и младе* Учитељског факултета. Објавила је више чланака и студија о савременој српској књижевности и књижевности за децу у *Зборнику Матице српске за књижевност и језик*, *Летопису Матице српске*, *Детинство*, *Иновацијама у настави*, *Studia Slavica*, *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis*, у зборницима Института за књижевност и уметност у Београду и др. Члан је Лексикографског одбора Матице српске, редакције научних часописа *Иновације у настави*, *Детинство* и *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis*. Истраживач је научног пројекта Учитељског факултета *Концепције и стилистике обезбеђивања квалитетног базичног образовања и васпитања*, бр. 179020, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја.

Аутор је уџбеника и приређивач лектира за наставу српског језика у нижим разредима основне школе. Учествовала је као члан радне групе ЗУОВ-а у припреми националног тестирања ученика 4. разреда ОШ из српског језика (2005), у изради наставног плана и про-

грама за српски језик у 6. и 7. разреду ОШ (2007-2008) и у 5. разреду (2017), у акредитацији семинара за усавршавање наставника (2016).

Зорана ОПАЧИЧ

Зорана Опачич (род. 1970, Крушевац, Србија) – ординарни професор на факултете дошколног и началног образовања Белградског универзитета. Окончила филолошког факултета тог же универзитета (одделение србског литературе), на котром заштитила магистерску и докторску диссертацију. В настојашее време преподаје предмете *Литература для детей и молодёжи*, *Понятие и определение авторской сказки* и *Толкование литературного произведения*. Многократно выступала с научными докладами на конференциях международного и национального уровня в области славистики, литературы для детей, а также обучения родному языку и литературе (во Франкфурте на Майне, Санкт-Петербурге, Кракове, Ополе и др.). В 2016 году была гостевым профессором филологического факультета Педагогического университета в Кракове. Занимается исследованием детской и современной сербской литературы.

Является автором монографий «Алхимик повествования Станислав Краков» (2007), «Поэтика сказки Грозданы Олуич» (2011), «Наивное сознание и фикция» (2011), а также многочисленных статей в местных и иностранных научных журналах и тематических сборниках. Подготовила к изданию многие книги, антологии и научные монографии. Является членом Комитета по лексикографии Матицы сербской и редакционных коллегий научных журналов «Инновации в обучении» и «Детство». Принимает участие в выполнении научно-го проекта факультета дошкольного и начального образования «Концепции и стратегии обеспечения качества базового образования и воспитания», который финансируется Министерством просвещения, науки и технологического развития. Участвовала в деятельности рабочей группы по подготовке национального тестирования учеников четвертых классов начальных школ при Комитете по повышению качества образования и воспитания, а также в разработке учебных планов и программ по сербскому языку для начальных классов.

Јеленка ПАНДУРЕВИЋ

Рођена 1974. у Котор-Варошу, Босна и Херцеговина. У Бањој Луци завршила Педагошку академију (1995) и Филолошки факултет, Одсјек за српски језик и књижевност (1998). Постдипломски студиј завршила на Филолошком факултету Универзитета у Београду, одбранивши магистарски рад на тему *Народна балада на међи митској и историјској* (2004). На истом факултету одбранила је и докторску дисертацију *Приповједне њјесме у Босанској вили* (2009). Доцентску и наставничку праксу имала је на Филолошком факултету Универзитета у Бањој Луци (Студијски програм српског језика и књижевности, први и други циклус), Академији умјетности (Студијски програм етномузикологије), те на Филолошко-уметничком факултету Универзитета у Крагујевцу (Докторски студиј филологије, Докторски студиј србистике), на предметима *Народна књижевност*, *Српска народна књижевност*, *Теренско истраживање фолклора*, *Народна предања*, *Народне баладе*, *Методика наставе српској језика и књижевности*, *Усмени њјекс у контексту*, *Историја њјисма*, *књије и библиотека*, *Усмени њјекс између књижевној и обредној*. Била је координатор и програмски руководилац научноистраживачких пројеката (*Проучавање и заштитија немањтеријалној културној наслеђа Републике Српске*; *Усмено, књижевно, обредно*), те учесник на бројним конференцијама и научним скуповима.

Еленка ПАНДУРЕВИЧ

Родилась в 1974 году в г. Котор-Варош (Босния и Герцеговина). Закончила Педагогическую академию г. Баня-Лука (1995) и отделение сербского языка и литературы на филологическом факультете (1998). Аспирантуру закончила на филологическом факультете Белградского университета, защитив диссертацию на тему «Народная баллада на границе мифического и исторического» (2004). На том же факультете защитила докторскую диссертацию – «Поветствовательные песни, опубликованные в журнале *Босанска вила*» (2009).

Будучи доцентом, преподавала на филологическом факультете Университета г. Баня-Лука (специальность «Сербский язык и литература», первый и второй цикл), Академии художеств (специальность «Этномузыкология»), а также на факультете филологии и искусств Университета г. Крагуевац (докторантура по филологии, докторантура по сербистике), преподавала следующие дисциплины: *Народная литература, Сербская народная литература, Полевые исследования фольклора, Народные предания, Народные баллады, Методика преподавания сербского языка и литературы, Устный текст в контексте, История письма, книги и библиотек, Устный текст между художественным и литературным*. Была координатором и руководителем программы научно-исследовательских проектов («Изучение и охрана нематериального культурного наследия Республики Сербской»; «Устное, литературное, ритуальное») а также принимала участие в многочисленных конференциях и научных встречах.

Marek PIENIĄŻEK

Marek Pieniążek, doktor habilitowany, profesor w Katedrze Dydaktyki Literatury i Języka Polskiego, w Pracowni Edukacji Regionalnej, a także w Pracowni Dramatu i Teatru Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Kierownik Zespołu Badań nad Mediatyzacją Kultury i Sztuki. Jego zainteresowania naukowe koncentrują się wokół performatywnych aspektów dydaktyki i kultury współczesnej oraz literatury i teatru w przestrzeni zmediatyzowanej. Autor książek *Akt twórczy jako mimesis. „Dziś są moje urodziny” – ostatni spektakl Tadeusza Kantora* (2005), *Szkolny teatr przemiany. Dramatyzacja działań twórczych w procesie wychowawczym* (2009). Wydał kilka autorskich tomików poetyckich (m.in. *Zasypiam w twoich oczach*, 1994; *Sen nas owiewa*, 1995; *Dajcie mi ciszę*, 1998). Opracował wznowienia przedwojennych powieści Jana Waśniewskiego (*Ognie w pirytach*, 2008; *Po dniówce*, 2009). W 2013 r. ukazała się jego rozprawa *Uczeń jako aktor kulturowy. Polonistyka szkolna w warunkach płynnej nowoczesności*. W ostatnich latach zredagował kilka tomików pisarzy i poetów Olkusza (m.in. A. Piątek, *Mój prywatny konfesjonał*, 2012; E. Pogan, *Mogę się śmiać*, 2014; J. Majcherkiewicz, *Dotyk anioła*, 2015; I. Włodarczyk, *Rozmowy numerowane*, 2015; K. Janczy, *Nim zatrzyma mnie czas*, 2016). Opracował wraz z S. Štěpáníkiem wieloautorską monografię *Teaching of national languages in the V4 countries* (2016).

Марек ПИЕНЁНЖЕК

Марек Пиенёнжек, доцент, профессор кафедры преподавания польского языка и литературы, лаборатории в области образования, а также в лаборатории драмы и театра педагогического университета в Кракове. Руководитель группы исследований в области культуры и средств массовой информации Arts. Сфера научных интересов: обучение и перформативные аспекты современной культуры, литературы и театра. Автор книги «Творческий акт мимезиса», «Сегодня мой день рождения» – последний спектакль Тадеуша Канторы (2005), «Школьный театр преобразование», «Инсценировка творческой де-

тельности в учебном процессе» (2009). Автор нескольких поэтических книг («Я засыпаю в твоих глазах», 1994; «Нас клонит в сон», 1995; «Дайте мне мир», 1998). Возобновил довоенный роман Яна Вишневого («Пожар в шахте», 2008, «После рабочего дня», 2009). В 2013 году защитил диссертацию на тему «Польская филология в условиях современности». Занимается редактированием книг писателей и поэтов из Олькуш (Например: А. Пятницу «Моя собственная исповедь», 2012, Е. Джентиле «Я смеюсь», 2014; Дж. Майхэркевич «Прикосновение ангела», 2015; И. Влодарчик «Пронумерованные разговоры», 2015; К. Джанкзи «Это останавливает моё время», 2016 г.). Разработал совместно с С. Štěpáníkiem монографию под названием *Teaching of national languages in the V4 countries* (2016).

Оливера РАДУЛОВИЋ

Проф. др Оливера В. Радуловић ради као редовни професор на Одсеку за српску књижевност Филозофског факултета у Новом Саду. Предаје групу предмета из области методике наставе књижевности и језика. Објавила је следеће књиге: *Листи небеске књије*, Нови Сад, 2003; *Речи са чистих усана*, Београд, 2007; *Нове научне методологије у настави књижевности*. Нови Сад, 2011; *Нова читања Андрићевих дела*, Петроварадин, 2013.

Оливера РАДУЛОВИЧ

Доктор филолошких наука Оливера В. Радулович, ради као професор на кафедре српске литературе филозофског факултета Новисадског универзитета. Она чита лекције по методици преподавања српског језика и литературе.

Оливера В. Радулович автор следећих књига: *Страница небесне књиге*, Нови-Сад, 2003 г.; *Слова с чистих губ* Белград, 2007 г.; *Нови научни методологије преподавања литературе*. Нови-Сад, 2011 г. и *Нови интерпретације производа И. Андрића*, Петроварадин, 2013 г.

Александра СЕКУЛИЋ

Рођена 18. септембра 1989. године у Београду. Филолошки факултет у Београду, смер *Српска књижевност са оштим књижевношћу*, уписује 2008. године, а након завршетка основних студија, мастер програм *Српска књижевност* уписује 2014. године и завршава наредне, 2015. године, са просеком 9,50 одредивши се за тему *Хазарски речник Милорада Павића у контексту средњошколске наставе*. Тренутно похађа другу годину докторских студија на Филолошком факултету, програм *Српска књижевност*. Од новембра 2017. године ангажована је као демонстратор на предметима *Методичка ђракса 05* и *Методичка ђракса 06*. Учествовала на научним скуповима као што су Скуп младих слависта у Крагујевцу, на другој међународној студентској конференцији *Јучер, данас, сутра – славистици* у Загребу, на конференцији посвећеној *Знаковима ђоред ђиша Иве Андрића* у Грацу, на скупу *Књижевност и rock'n'roll* у Крагујевцу, као и на скупу *Железница, књижевност и филм* у организацији Андрићевог института у Вишеграду. Обављује радове у различитим тематским зборницима, у часопису *Кораци* објављени су и есеји о поезији, док је за есеј *Нервал и Берман* освојила трећу награду *Досићејеве задужбине* у Београду.

Александра СЕКУЛИЧ

Александра Секулич родилась 18 септембра 1989 года в Белграде. На филологический факультет Белградского университета (кафедра «Сербская и всемирная литература») она поступает в 2008 г. В 2014 г. поступает в магистратуру по специальности «Сербская литература» и заканчивает её со средним баллом 9,5. В следующем году защищает магистерскую диссертацию на тему «Хазарский словарь Милорада Павича в контексте среднего образования». Сейчас учится на втором курсе докторантуры на филологическом факультете по специальности «Сербская литература». С ноября 2017 года, как ассистент профессора, ведёт занятия по Методике преподавания литературы и

сербского языка. Учествовала в научных конференциях, в том числе в Конференции молодых славистов в городе Крагуевац, во Второй международной студенческой конференции «Вчера, сегодня, завтра – славистика» в Загребе, в конференции, посвященной «Знакам вдоль дороги» Иво Андрича в г. Граце, в конференции «Литература и rock'n'roll» в г. Крагуеваце, и в конференции «Железные дороги, литература и кино», организованной Институтом им. И. Андрича в г. Вишеграде. Её статьи публикуются в различных тематических сборниках, в журнале «Корацци» напечатаны ее эссе о поэзии, а за эссе «Нервал и Бергман» она получила третью премию «Белградского фонда Доситея».

Драгана ВЕЉКОВИЋ СТАНКОВИЋ

Драгана Д. Вељковић Станковић (Београд, 1957), ванредни професор на Катедри за српски језик са јужнословенским језицима, основно академско образовање, магистеријум и докторске студије завршила је на Филолошком факултету Универзитета у Београду, на којем је од 2000. г. – после вишегодишњег рада у основној и средњој школи – запослена.

У оквиру наставне области Српски језик, Методика наставе српског језика, њена научноистраживачка делатност усмерена је према прагматичком и когнитивистичком приступу образовној лингвистици, уз коришћење мултидисциплинарног приступа методици наставе, који има за циљ методолошко проширивање и осавремењавање методике наставе српског језика, и унапређивање функционалности методичких модела обраде наставних јединица из језика увођењем комуникативне перспективе.

Предмети које предаје студентима основних академских, мастер и постдипломских студија су Увод у методику наставе, Методика наставе српског језика, Методика наставе књижевности, Методичка пракса, Методика наставе практичне комуникације, Српски језик 2 (Творба речи), Специјални курс из методике српског језика (на мастер студијама), а такође је ангажована и на докторским студијама у оквиру предмета Методичка истраживања у настави српског језика.

Учествовала је, рефератима и радовима из области проучавања српског језика и примењене лингвистике, на више међународних и националних научних скупова, као и у пројектима *Терминолошка стандардизација лингвистичког описивања савременог српског језика* (од 2001. до 2005. године; руководилац пројекта проф. др Љубомир Поповић) и *Теоријско-методолошки оквир за модернизацију описивања српског језика* (од 2006. до 2010. године; руководилац пројекта проф. др Љубомир Поповић, а потом проф. др Божо Ћорић). Од 2010. сарадник је у пројекту *Српски језик и његови ресурси* (руководилац пројекта проф. др Божо Ћорић).

Поред већег броја научних, стручних радова и расправа из области српског језика и методике наставе, аутор је књига *Речи субјективне оцене у настави српског језика и књижевности* (2011) и *Комуникативни приступи у настави српског језика* (2013).

Драгана ВЕЛЬКОВИЧ СТАНКОВИЧ

Драгана Д. Велькович Станкович (Белград, 1957), екстраординарний професор кафедры сербского языка с южнославянскими языками, высшее образование получила на филологическом факультете Белградского университета. Степени магистра и доктора филологических наук ей присвоены том же факультете. В 2000 году началась её преподавательская деятельность на филологическом факультете, после многолетней работы в восьмилетних и средних школах.

Ее научно-исследовательская деятельность по *сербскому языку и методике преподавания сербского языка* ориентирована на прагматический и когнитивный подход к образовательной лингвистике с использованием междисциплинарного подхода к методике обучения, целью которого является методологическое расширение и модернизация методики преподавания сербского языка и улучшение функциональности методических моделей обработки учебных единиц по языку внедрением коммуникативной перспективы.

Читает лекции студентам бакалавриата, магистратуры и докторантуры. В бакалавриате читает лекции по предметам *Введение в методику преподавания, Методика преподавания сербского языка, Методика преподавания литературы, Методическая практика, Методика преподавания практической коммуникации, Сербский язык 2 (Словообразование)*; ведет специальный курс по методике сербского языка (в магистратуре), а также читает лекции по предмету *Методические исследования в преподавании сербского языка* в докторантуре.

Участвовала с рефератами и докладами по сербскому языку и прикладной лингвистике во многих международных и национальных научных конференциях, а также в проектах *Терминологическая стандартизация лингвистического описания современного сербского языка* (с 2001 по 2005 гг., руководитель проекта проф. д-р Любомир Попович) и *Теоретико-методологические основы модернизации описания сербского языка* (с 2006 по 2010 гг., руководители проекта проф. д-р Любомир Попович, проф. д-р Божо Чорич). С 2010 года участвует в проекте *Сербский язык и его ресурсы* (руководитель проекта проф. д-р Божо Чорич).

Автор большого числа научных докладов по сербскому языку и методике преподавания. Автор книг: *Слова субъективной оценки в преподавании сербского языка и литературы (Речи субјективне оцене у настави српског језика и књижевности)* (2011) и *Коммуникативный подход в преподавании сербского языка (Комуникативни приступи у настави српског језика)* (2013).

Никица СТРИЖАК

Запослена као лектор у Центру за српски као страни језик на Филолошком факултету у Београду, учествујући у свим наставним, испитним и научним активностима Центра. Дипломирала на Катедри за српски језик Филолошког факултета Универзитета у Београду. Мастер рад *Тесџ као начин ѝровере знања срџскоџ као сџраноџ језика на основношколском узрасџу* одбрањен на истој катедри 2011. године. У оквиру израде докторске тезе, бави се истраживањима интеркултурних садржаја и њихове примене у настави српског као страног језика. Шира професионална интересовања односе се на све аспекате методике другог (страног, нематерњег) језика.

Никица СТРИЖАК

Преподаватель Центра сербского языка как иностранного на филологическом факультете в г. Белграде. Принимает активное участие в преподавательской и научной жизни Центра. Окончила филологический факультет Белградского университета (кафедра сербского языка). Защитила магистерскую диссертацию на тему «Текст как способ проверки знания сербского языка как иностранного у учащихся младшего и среднего школьного возраста» в 2011 году. В рамках работы над докторской диссертацией занимается изучением интеркультурных образований и их применения в преподавании сербского языка как иностранного. Сфера научных интересов связана с аспектами методики второго (иностранного, неродного) языка.

Наташа СТАНКОВИЋ ШОШО

Наташа Станковић Шошо рођена је 6. 11. 1971. године у Сремској Митровици. Завршила је Филолошки факултет Универзитета у Београду (Група за српску књижевност са општом књижевношћу). Магистрирала је 30. 1. 2006. године на Филолошком факултету у Београду одбравивши рад под називом *Тойос љуша у српској народној дајци*. Докторску дисертацију *Књижевно дело Бранислава Нушића у насћави* одбранила је 2016. године на Филолошком факултету Универзитета у Београду. Радилa је као професор српског језика и књижевности у Железничко-техничкој школи (од 1997. до 2001. године) и Огледној основној школи „Владислав Рибникар” у Београду (од 2001. до 2004. године). У периоду од 2004. до 2014. године била је секретар Катедре за српску књижевност са јужнословенским књижевностима на Филолошком факултету Универзитета у Београду. Од 2014. године ангажована је као асистент на групи предмета из области *Методике насћаве књижевности и српског језика* на Катедри за српску књижевност са јужнословенским књижевностима на Филолошком факултету у Београду. Секретар је Савеза славистичких друштава Србије и члан Друштва за српски језик и књижевност Србије. Члан је редакције *Годишњака* Катедре за српску књижевност са јужнословенским књижевностима. Уређује уџбенике за српски језик у издавачкој кући „Нови Логос”. Један је од аутора и реализатора акредитованих семинара *Тумачење драмског дела у насћави* и *Сћваралачке акћивности у насћави књижевности*. Учествовала је у организацији домаћих и међународних конгреса Савеза славистичких друштава Србије, у реализацији семинара стручног усавршавања за професоре српског језика, такмичења из српског језика и језичке културе и књижевности у организацији Друштва за српски језик и књижевност Србије. Као аутор и коаутор приредила је читанке *Реч љо реч, Уз речи расћемо, У свећу речи, Бескрајне речи, Чаролија речи, Машићарија речи, Ризница речи, Умелности речи*, радне свеске и збирке задатака за основну школу, *Мали речник књижевних ћермина са креатћивним сћалицама* за основну школу и читанке за сва четири разреда гимназија и средњих стручних школа. Аутор је монографије *Тойос љуша у српској народној дајци*.

Наташа СТАНКОВИЧ ШОШО

Наташа Станкович Шошо родилась 6.11.1971. в г. Сремска Митровица. Окончила филологический факультет Белградского университета (Группа сербская литература с общей литературой). Кандидатскую диссертацию *Топос пути в сербской народной сказке* защитила 30. 1. 2006. года на филологическом факультете. Докторскую диссертацию *Литературное творчество Бранислава Нушича в процессе обучения* защитила в 2016 году на филологическом факультете Белградского университета. Работала учителем сербского языка и литературы в Железнодорожно-технической школе (с 1997 до 2001 года) и в восьмилетней школе «Владислав Рибникар» в Белграде (с 2001 до 2004 года). С 2004 по 2014 год работала секретарём кафедры сербской литературы с южнославянской литературой на филологическом факультете Белградского университета. С 2014 года работает ассистентом, с 2017 доцентом на группе предметов по *Методике обучения литературе и сербскому языку* на кафедре сербской литературы с южнославянской литературой на филологическом факультете Белградского университета. Исполняет должность секретаря Союза обществ славистов Сербии. Наташа Станкович Шошо член Общества сербского языка и литературы Сербии и член редакционной коллегии журнала «Ежегодник» (*Анали*) кафедры сербской литературы с южнославянской литературой на филологическом факультете. Автор учебников по сербскому языку в издательстве «Нови Логос», соавтор аккредитированных программ по повышению квалификации для учителей сербского языка *Толкование драматических произведений в процессе обучения* и *Творческие активности в процессе обучения литературе*. Активно участвовала в организации отечественных и международных конференций Союза обществ славистов Сербии, в реализации семинаров повышения квалификации для учителей сербского языка, в организации олимпиад по сербскому языку, культуре речи и литературе в организации Общества сербского языка и литературы Сербии. Наташа Станкович Шошо – автор и соавтор книг для чтения *Реч по реч*, *Уз речи расшето*, *У свейу речи*, *Бескрајне речи*, *Чаролија речи*, *Машћарија речи*, *Ризница речи*, *Умејносии речи*, ра-

бочих тетрадей и сборников упражнений для восьмилетней школы, автор *Краткого словаря литературных терминов с творческими головоломками* (*Мали речник књижевних ѿ термина*) с креативным слогалицам) для восьмилетних школ. Наташа Станкович Шошо – автор книг для чтения для средних школ и гимназий. Автор монографии *Топос пути в сербской народной сказке* (*Тойос ѿуѿа у срѿској народној бајци*).

АКТУЕЛНИ ТЕОРИЈСКО-МЕТОДОЛОШКИ ПРОБЛЕМИ ПРОУЧАВАЊА
И НАСТАВЕ СЛОВЕНСКИХ ЈЕЗИКА, КЊИЖЕВНОСТИ И КУЛТУРА

Међународна научна конференција
Комисије за наставу словенских језика и књижевности
Међународног комитета слависта

Зборник резимеа

Уредник
Проф. др Љиљана Бајић

Сарадници
доц. др Јелена Гинић
доц. др Наташа Станковић Шошо
мср Никола Радосављевић

Превод
доц. др Јелена Гинић
мср Марија Лапыгина

Издавач
Филолошки факултет
Универзитет у Београду

За издавача
Проф. др Љиљана Марковић

Корице
Жељка Башић Станков

Припрема и штампа
БЕЛПАК, Београд

ISBN: 978-86-6153-449-2

Тираж
100

Београд: 2017

CIP - Каталогизација у публикацији - Народна библиотека Србије, Београд

811.16/.17(048)

821.16/.17(048)

811.163.41(048)

МЕЂУНАРОДНА научна конференција Комисије за наставу словенских језика и књижевности Међународног комитета слависта (2017 ; Београд)

Актуелни теоријско-методолошки проблеми проучавања и наставе словенских језика, књижевности и култура : зборник резимеа / Међународна научна конференција Комисије за наставу словенских језика и књижевности Међународног комитета слависта, Београд 2017 ; [уредник Љиљана Бајић]. - Београд : Филолошки факултет, 2017 (Београд : Белпак). - 146 стр. ; 24 cm

На спор. насл. стр.: Актуальные теоретическо-методологические проблемы изучения и преподавания славянских языков, литератур и культур. - Текст на више језика. - Тираж 100.

ISBN 978-86-6153-449-2

а) Словенски језици - Апстракти б) Словенска књижевност - Апстракти с)
Српски језик - Апстракти
COBISS.SR-ID 237804556

АКТУЕЛНИ ТЕОРИЈСКО-МЕТОДОЛОШКИ ПРОБЛЕМИ ПРОУЧАВАЊА
И НАСТАВЕ СЛОВЕНСКИХ ЈЕЗИКА, КЊИЖЕВНОСТИ И КУЛТУРА
